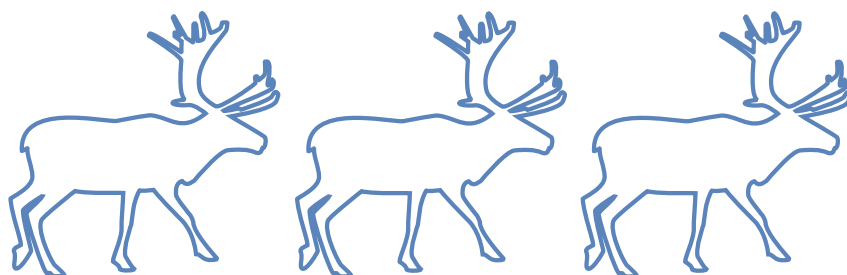

Urasuunnittelulla työllistymiseen

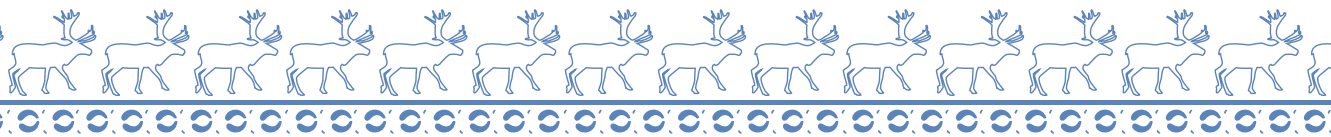
eUraopas Lapin korkeakouluille ja korkeakoulutetuille

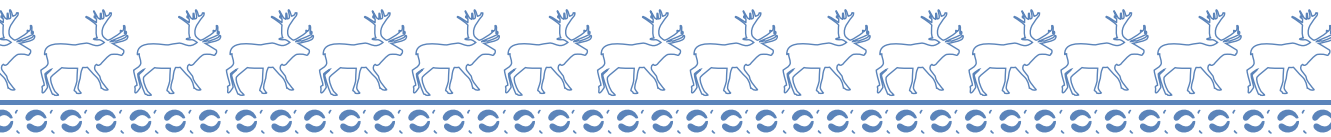

RAITO

Osuvaa urasuunnittelua
korkeakoulutetuille

Urasuunnittelulla työllistymiseen

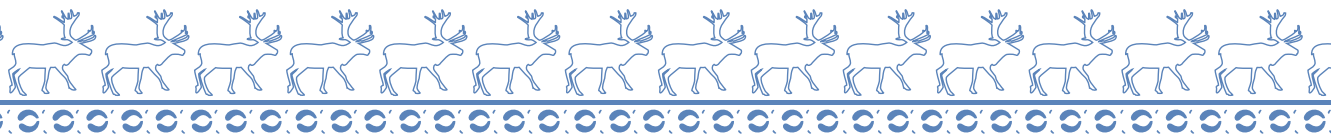
Saari Päivi

Urasuunnittelulla työllistymiseen

eUraopas Lapin korkeakouluille ja korkeakoulutetuille

Sarja D. Muut julkaisut 3/2018

Lapin ammattikorkeakoulu
Rovaniemi 2018

© Lapin ammattikorkeakoulu ja tekijät

ISBN 978-952-316-233-4 (pdf)
ISSN 2342-253X (verkkajulkaisu)

Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja
Sarja D. Muut julkaisut 3/2018

Rahoittajat: Pohjois-Pohjanmaan Elinkeino,
liikenne- ja ympäristökeskus. RAITO – Osuvaa
urasuunnittelua korkeakoulutetuille –projekti (ESR)

Kirjoittaja: Saari Päivi
Taitto: Lapin AMK, viestintäyksikkö

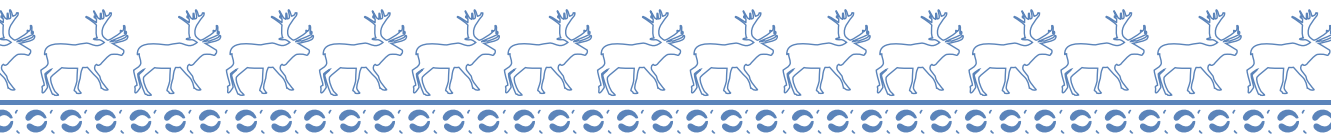
Lapin ammattikorkeakoulu
Jokiväylä 11 C
96300 Rovaniemi

Puh. 020 798 6000
www.lapinamk.fi/julkaisut

Lapin korkeakoulukonserni

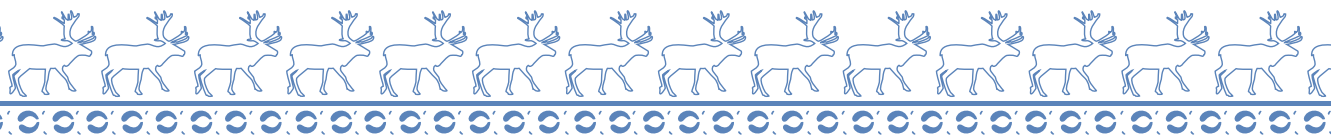

Lapin korkeakoulukonserni LUC
on yliopiston ja ammattikorkeakoulun strateginen yhteenliittymä.
Konserniin kuuluvat Lapin yliopisto
ja Lapin ammattikorkeakoulu.
www.luc.fi

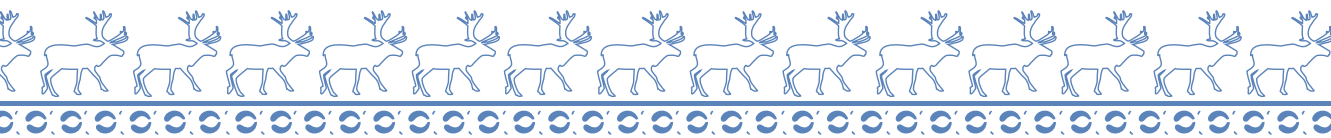

Sisällys

1. ASKELMERKKEJÄ LUKIJALLE	7
2. URASUUNNITTELUSSA ALKUUN	9
2.1 Urasuunnittelun vaiheet	9
2.2 Oman osaamisen kartoittaminen	10
2.3 Urapolkuihin tutustumista ja tukea alumneilta	12
3. MILLE ALALLE JA MISTÄ TÖITÄ? PIILOTYÖPAIKAT ESIIN!	15
3.1 Työvoimatarpeiden selvittelyä	15
3.2 Piilotyöpaikat	17
4. REKRYTOINTIPALVELUT JA -TAPAHTUMAT	19
5. VERKOSTOIDU JA SOMETA!	21
5.1 Suunnittele ja hyödynnä verkostoasi!	21
5.2 Some työhaussa	22
6. ITSENSÄ TYÖLLISTÄMINEN JA (KEVYT)YRITTÄJYYS	25
6.1 Itsensä työllistäminen yrittäjämäisesti.	25
6.2 Usean työnantajan malli	26
6.3 Tukea yrittäjyyteen.	26
7. KANSAINVÄLINEN TYÖNHAKU	29
8. TYÖNHAUN SUUNNITTELUA	33
8.1 Työhaun suunnitelma	33
8.2 Hissipuheen suunnittelu	34
8.3 Henkilöbrändäystä	34

9. TYÖNHAUN ASIAKIRJAT JA TYÖHAASTATTELU	.37
9.1 Millainen on hyvä CV?	37
9.2 Kohdennettu työhakemus	39
10. NEUVONTAA JA OHJAUSTA LAPISSA	.43
10.1 RAITO ohjaa korkeakoulutettuja	43
10.2 Uraohjaus Lapin korkeakouluissa	44
10.3 Lapin koulutusneuvonta, TE-toimisto ja Ohjaamo	45
LINKIT, LÄHTEET & OPAAAT	.47

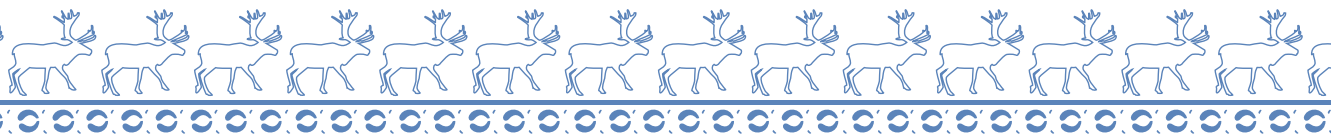

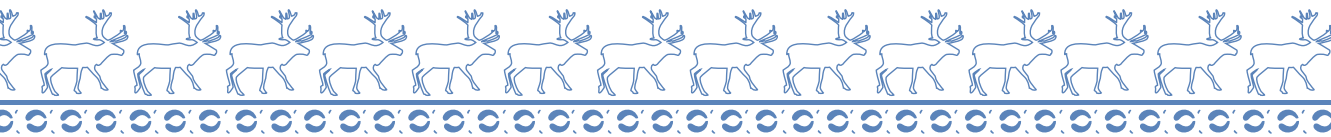
1. Askelmerkkejä lukijalle

Nykytyö digitalisoituu, älykkäitä palveluratkaisuja kehitetään ja työtehtäviin kaivataan moniosaajia. Työpaikat voivat olla määräaikaista ja niitä yhdistellään. Myös ammatin vaihtaminen on yleistä. Sitran työelämäntutkimuksen (2017) mukaan peräti kuusi kymmenestä on vaihtanut ammattia tai alaa työuransa aikana. Piilotyöpaikkoja pitäisi osata etsiä ja sosiaalista mediaa käyttää työnhaussa. Työtehtävissä edellytetään yhä enemmän teknologian hallintaa, luovaa ajattelua sekä kansainvälisyys- ja ongelmanratkaisutaitoja. Työelämän muutokset ja uudet vaatimukset haastavat myös työnhakuvalmiuksien ja oman osaamisen kehittämiseen ja tunnistamiseen – myös korkeakouluopiskelijoilla ja korkeakoulutetuilla.

Tervetuloa eUraoppaan ja urasuunnittelun pariin! Näkyvyys verkossa, verkon kautta saatava tuki ja digitaalinen saavutettavuus korostuvat nykyisessä työnhaussa. Siksi opas laadittiin sähköiseen, helposti päivitettävään muotoon ja nimettiin eUraoppaksi. eUraoppaasta löydät Raito-projektin vinkit tehokkaaseen urasuunnitteluun ja työnhakuun. Oppaan tarkoitus on avata hankkeessa havaittuja ja nykymuotoisen urasuunnittelun keskeisiä tekijöitä. Löydät myös Raito-projektin aikana koottuja urasuunnittelun, kotimaisen tai ulkomaisen työnhaun ja eUraohjauksen työkaluja sekä kattavan lähdeluettelon oppaineen ja linkeineen. Kappaleiden alla on pohdintakysymys linkkivinkeineen. Lähdeluettelossa linkit on koottu organisaation tai palveluntarjoajan alle.

Opas on suunnattu erityisesti sinulle lappilainen korkeakoulutettu työnhakija, mutta myös sinulle korkeakoulusta valmistuva. Myös korkeakoulujen ja muiden organisaatioiden tieto-, neuvonta- ja ohjaustyötä tekevä henkilökunta voi hyötyä oppapasta. Muutkin asiasta kiinnostuneet, uraansa suunnittelevat ja työtä hakevat saavat oppaasta vinkkejä.

2. Urasuunnittelussa alkuun

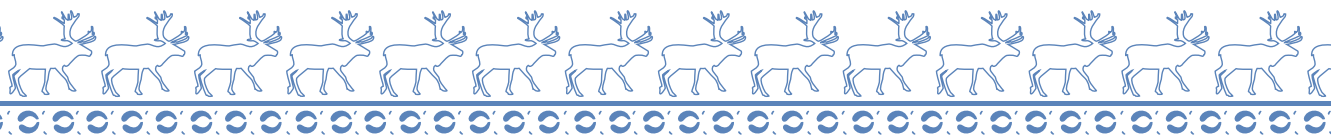
2.1 URASUUNNITTELUN VAIHEET

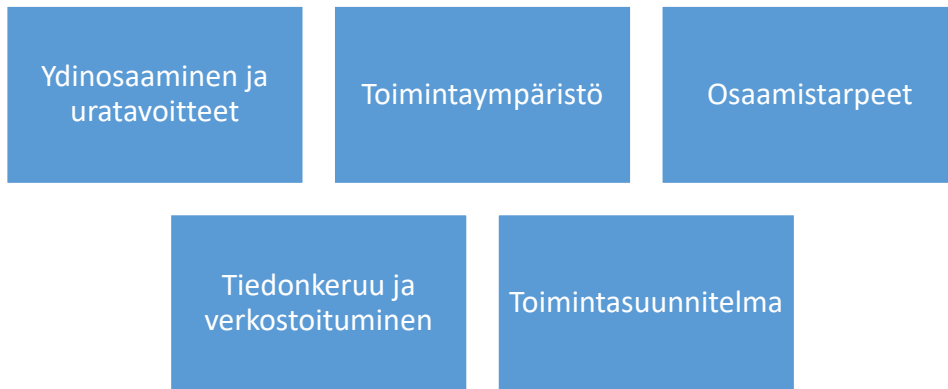
Lähtökohtina urasuunnittelussa ovat oman kärkiosaamisen tunnistaminen ja tunnistaminen, itsetuntemus sekä omien uratoiveiden ja suunnitelmien pohtiminen. Tarkoitus on, että osaat tunnistaa ja hyödyntää koulutuksen, työn tai muun hankitun osaamisen työhauussa ja urapolkujen suunnittelussa. Oman osaamisen tunnistamisen lisäksi urasuunnittelun kuuluvat toimintaympäristön kartoitus, tiedonkeruu ja toimintasuunnitelman laatiminen. Kuviossa 1 on esitetty urasuunnittelun eri vaiheita.

Urasuunnittelu kannattaa aloittaa ajoissa ja kartoittaa ja kartuttaa koko ajan osaamistaan. Opiskelupaikan valintakin on tärkeä osa urasuunnittelua. Korkeakoulutuksen aikana opintojen ja työharjoittelupaikkojen valinnoilla on merkitystä tulevalle uralle.

Urasuunnittelun voidaan nähdä rakentuvan seuraavista vaiheista:

- Oman ydin- ja kärkiosaamisen tunnistaminen sekä uratavoitteiden kirkastaminen
- Toimintaympäristön analyysi (mm. ennakointi, potentiaalisten työtehtävien ja työnantajien kartoittaminen)
- Osaamistarpeiden määrittäminen
- Tiedonkeruu ja verkostoituminen (esim. työelämätapaukset)
- Toimintasuunnitelma (osaamisen täydentäminen, välietappien ja seuraavien toimenpiteiden suunnittelu)

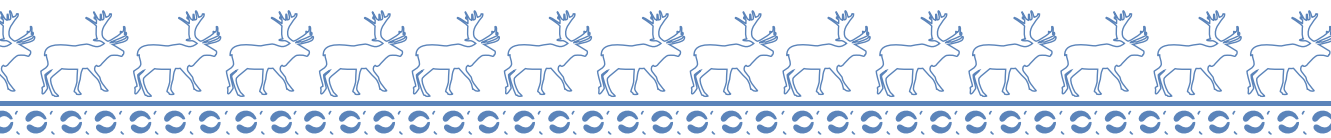

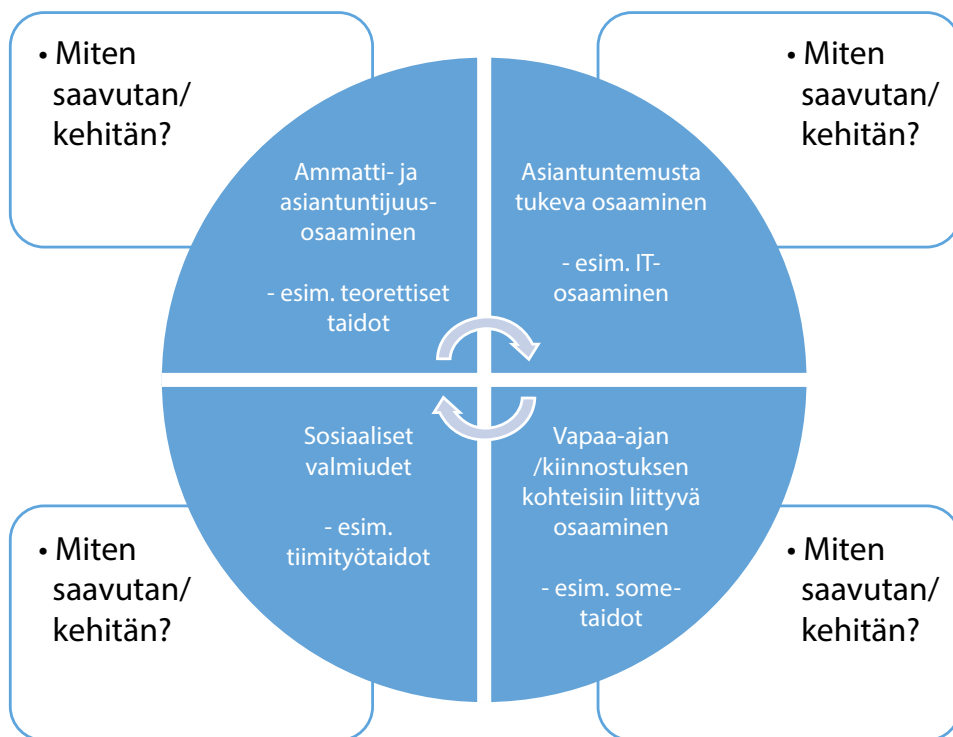
Kuvio 1. Urasuunnittelun vaiheita (kuvio: P. Saari)

2.2 OMAN OSAAMISEN KARTOITTAMINEN

Osaamisen osa-alueiden kartoittaminen aika ajoin on kaikille hyödyllistä. Pohdi kuvion 2 mukaisesti ammatilliseen ja muuhun osaamiseen liittyviä taitojasi:

- **Ammatti- ja asiantuntijuusosaaminen** (esim. käytännön taidot ja teoreettiset taidot ja teorian soveltaminen, tiedonhankinta)
- **Asiantuntemusta tukeva osaaminen** (esim. kansainvälisyys- tai liiketoimintaosaaminen, IT-, viestintä- ja projektinhallintataidot, ongelmanratkaisukyky)
- **Sosiaaliset valmiudet** (esim. vuorovaikutus- ja tiimityötaidot)
- **Vapaa-ajan toimintaan tai kiinnostuksen kohteisiin liittyvä osaaminen**

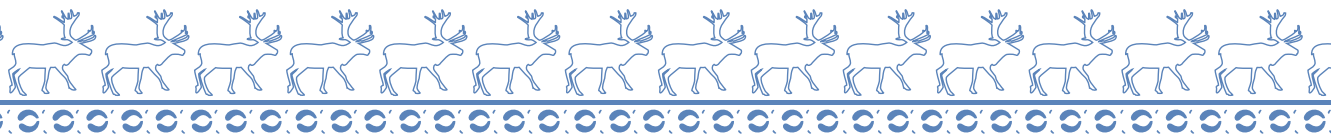

Kuvio 2. Oman osaamisen kartoittaminen (kuvio: K. Rautio ja P. Saari)

Mitä taitoja sinulla jo on ja mitä tulisi saavuttaa tai kehittää? Kirjaa lohkojen otsikoiden alle olemassa olevia taitojasi ja laatikoihin keinoja, miten hankit uusia taitoja tai kehität olemassa olevia. Miten arvioisit esim. viestintätaitojasi, ongelmanratkaisukykyäsi tai projektinhallintataitojasi? Miten voisit hioa sosiaalisia taitojasi toimiessasi yhteisön jäsenenä tai tiimeissä ja mitä vapaa-ajan toiminnasta kumpuavaa osaamista sinulla ja on miten voisit sitä hyödyntää?

Voi olla, että huomasit lisäkoulutuksen tarvetta kansainvälisten taitojen tai digiosaamisen kohdalla. Kattava kuvaus työelämätaidoista ja niiden arvioinnista löytyy mm. teoksesta *Uraopas. Työelämän lyhyt oppimäärä* (Kattelus & Jokinen 2017, 144–173). Kirjan tekijät kehottavat arvioimaan kouluarvosanoin esim. sellaisia taitoja kuin elämänhallinta, sisäinen motivaatio, alaistaidot, viestintä- ja IT-taidot sekä liiketoiminta- ja työsuhteosaaminen. Jokaista osa-aluetta on mahdollista tarkastella vielä erikseen. Viestintätaitojen kohdalla voi eritellä erityistaitojaan, esim. ”Youtube-videoiden tekeminen”. Seuraavassa vaiheessa verrataan omia ja työssä tarvittavia taitoja.

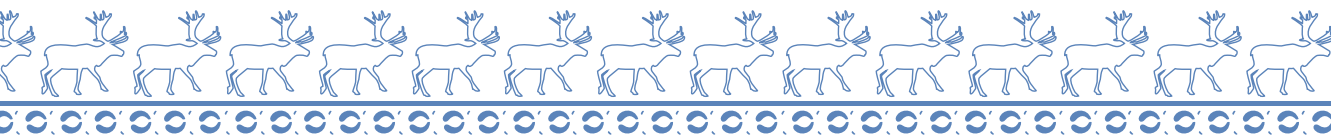
Uraohjauksen ja mentoroinnin kehittäminen -hankkeen kyselyssä (Alapuranen, Kangastie, Kilpimaa & Saari 2015) kehittämiskohteiksi korkeakouluopiskelijoille nousivat mm. oman ammatillisen ja alakohtaisen osaamisen tunnistaminen ja sen esille tuonti, joten osaamisen kartoittamiseen ja sen täydentämiseen kannattaa paneutua.

Voit jatkaa kartoitusta **urasuunnittelukyselyllä** *Urapolulla*-sivustolla pohtimalla palvelun tehtävien kautta arvojasi, osaamistasi tai verkostojasi. Saat samalla rakennuspalikoita urapolullesi. Urapolun urasuunnittelukyselyssä vastaat tulevaisuuttasi koskeviin väittämiin. Kysely antaa mahdollisesti tuloksena yhden tai useamman teeman, jotka pohdituttavat sinua eniten ja joiden pohjalta pääset liikkeelle. Sivuilla on myös videoita, joissa on haastateltu eri aloilla toimivia korkeakoulutettuja. Haastattelusta saa vinkkejä ja esimerkkejä, miten he ovat edenneet urallaan. *Urapolulla.fi* kytkeytyy *Töissä.fi*-sivustoon (Hanhimäki 2017; Laine 2018.) **Korkeakoulujen taito- ja uraohjauspalvelun** avulla voi puolestaan arvioida omia kehittämisen kohteitaan ja suunnitella tulevaisuuden valintojaan. Elämäntapahtumien, koulutuksen tms. myötä kertynyttä osaamista tai ominaisuuksiaan voi hahmottaa myös perinteisellä **käsitekartalla**.

Verkossa on lukuisia suuntaa-antavia **testejä**, joiden avulla voi selvittää omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen tai kehittämisen kohteitaan sekä suunnitella uraansa. Oppaan lähdeluettelossa ja linkkilistoilla on useita esimerkkejä uraan liittyvistä testeistä. TE-palvelujen *A-URA*-sivustolla voi suunnitella ja testata omia taitojaan, valmiuksiaan ja päätöksentekokykyään. Oikotien sivustolla on hauskoja uratestejä ja pelejä, joilla voit testata, millainen ”kesäduunari”, ”työpaikan arkkityyppi” tai ”työväline” olet. Englanninkielisen uratestin voi tehdä mm. CareerFitterin sivustolta, jossa on myös persoonallisuus- ja temperamenttitestejä. Suomenkielinen temperamenttisesti *Tunnista temperamenttisi* löytyy mm. sivulta <https://www.ps-kustannus.fi/tunnistatemperamentit>.

2.3 URAPOLKUIHIN TUTUSTUMISTA JA TUKEA ALUMNEILTA

Hieno tapa tutustua urasuunnitteluun ja yleisemminkin työelämään on perehtyä **valmistuneiden uratarinoihin, koulutus- ja työelämäpolkuihin**, työllistymisen prosessiin ja eri ammatteihin. *Töissä.fi*-sivustolle on koottu, millaisiin tehtäviin korkeakouluista valmistuneet ovat sijoittuneet. Koulutusohjelman tai pääaineen nimellä voit tsekata, mihin ammattiin tai ammattialalle valmistuneet ovat sijoittuneet. Lapin yliopiston valmistuneiden sijoittumisesta saat tietoa Aarresaaren sivuilta otsikosta *Uraseuranta* ja ammattikorkeakoulujen valmistuneiden sijoittumisesta Opetushallituksen Vipuset-järjestelmästä *Tutkinnon suorittaneiden sijoittuminen*.

Myös korkeakoulujen **alumnit** auttavat sinua urapolullasi. Korkeakoulusta valmistuvaa ja jo valmistunutta kannustetaan osallistumaan alumnitoimintaan. Hyöty on molemminpuolinen: sekä valmistuva että valmistunut saa inspiraatiota omalle uralleen, voi verkostoitua ja ylläpitää omaa osaamistaan. Lapin korkeakoulujen alumnitoiminnasta löytyy tietoa korkeakoulujen sivuilta (ks. linkkivinkit alla).

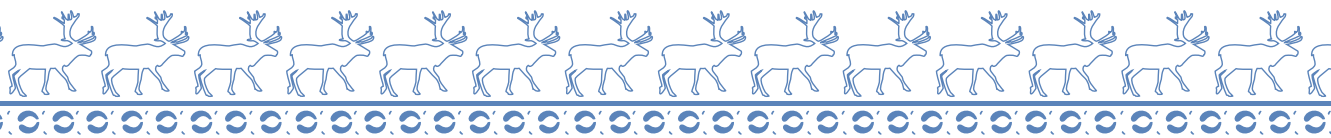
Korkeakoulut ja edunvalvontajärjestöt tarjoavat usein myös **mentorointiapua**, jossa kokeneempi mentori ja työuraa aloitteleva aktori tapaavat ja keskustelevat työnhausta ja työelämästä. Suomen Mentorit ry:n sivustolla voi hakea itselleen mentoria. Yhdistys lupaa sparrausta työelämään siirtymiseen korkeakouluista valmistuneille sekä järjestää mentoriohjelmaa.

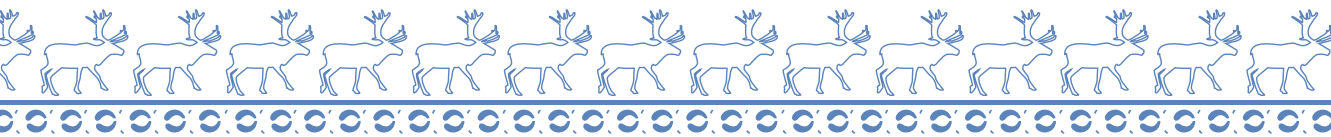
Pohdintatehtävä:

Mitä osaamista sinulla on jo ja mitä tulisi vielä kehittää?
Mitä välineitä käytät osaamisen tunnistamisessa?
Keneltä saat vertaistukea ja mistä löydät valmistuneiden urapolkuja?

Linkkivinkit:

- Korkeakoulujen taito- ja uraohjauspalvelut: <http://www.uraohjaus.net/>
- Lapin korkeakoulujen alumnitoiminta
<http://www.lapinamk.fi/Alumnitoiminta>
<https://www.ulapland.fi/FI/Yhteistyö-ja-palvelut/Alumnitoiminta>
- Maistereiden uraseuranta:
https://www.aarresaari.net/uraseuranta/maistereiden_uraseuranta
- TE-toimiston A-URA-sivusto <http://www.avosto.net/a-ura/>
<https://blogi.eoppimispalvelut.fi/raito/files/2016/03/Osaamisen-osa-alueet-tehtava.pdf>
- Tutkinnon (amk) suorittaneiden sijoittuminen: <https://vipunen.fi/fi-fi/amk/Sivut/Tutkinnon-suorittaneiden-sijoittuminen.aspx>
- Töissä.fi – Korkeakoulusta valmistuneet työelämässä: <https://toissa.fi>
- Urapolun urasuunnittelukysely: <https://urapolulla.fi>
- Uratestejä
 - Careerfitterin uratesti: https://www.careerfitter.com/free_test/careerbuilder
 - Oikotien testit ja pelit: <https://tyopaikat.oikotie.fi/tyontekijalle/testitjapelit>

3. Mille alalle ja mistä töitä? Piilotyöpaikat esiin!

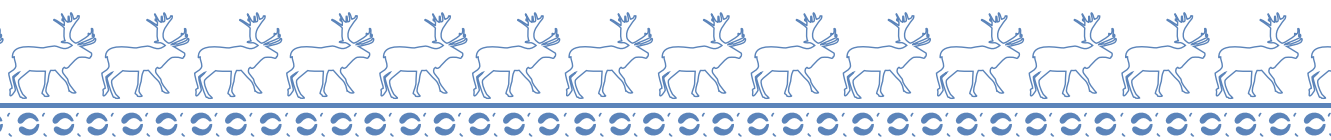
3.1 TYÖVOIMATARPEIDEN SELVITTELYÄ

Urasuunnitteluun liittyy huolellinen taustatyö. Raito-projektissa on järjestetty useita urasuunnittelun työpajoja (Kuva 1). Vinkkejä siihen, mikä ala on nosteessa, voit löytää muun muassa TE-palveluista. TE-palvelut julkaisee alueellisia selvityksiä, joista käy ilmi alakohtainen työllistyminen ja mille alalle on työllistytty. TE-palveluiden sivuilta löytyy myös hyödyllisiä ohjelmia, jotka voivat olla tukena niin oman osaamisen tunnistamisessa kuin kyseisen alueellisen työvoimatarpeen tarkastelussa. Esimerkkeinä mainittakoon *Ammattinetti*, *AVO-ammatinvalintaohjelma* tai *A-URA*. *Ammattibarometrissa* on koottua tietoa ammattien kehitys- ja saatavuusnäkymistä vaikkapa Lapin läänin alueella.

Työvoimatarvetta arvioidessasi selvitä alueella toimivia, sinua kiinnostavia yrityksiä, yhdistyksiä tai kuntatyönantajan mahdollisuuksia. Hyvä idea on pitää päiväkirjaa, johon kirjaat huomioita työvoimatarpeesta. Julkiset ja avoimista työpaikkailmoituksistakin voi päätellä, mille alalle työllistytään sillä hetkellä hyvin.

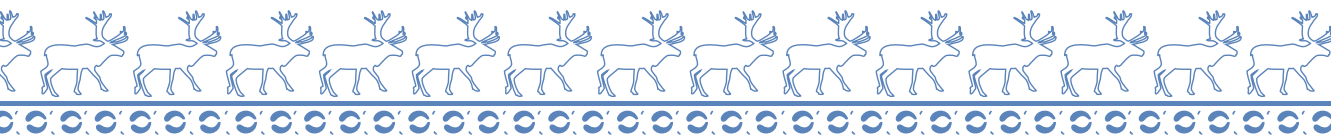
Kuva 1. Raito-urasuunnittelua työpajassa (kuva: P. Saari)

Lapin tulevaisuuden näkymiin voi perehtyä *Lapin Luotsi* -sivustolla. *Lapin Luotsi* kokoaa Lapin ennakointitiedon ja kuvaa Lapin tulevaisuusnäkyviä tilastotiedon ja asiantuntijoiden arvioiden kautta. Kiinnostavaa luettavaa ovat mm. eri toimialueiden (auto ja logistiikka, energia, hyvinvointi, luonnonvara, matkailu, rakennus ja teollisuus) näkymät. Sivuilta löytyy työvoimatarpeen ennakkoinnin kannaltakin erityisen mielenkiintoinen materiaali *Pohjoisen näkymät 2040. Kolme skenaariota/Northern Outlook.Three Scenarios*. Kyseinen yhteenveto on koottu *Ennakkoinnin pohjoinen yhteistyö* -hankkeessa ja siinä ennakoidaan, että Suomen Lapin, Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Norjan alueilla on tulevaisuudessa toimiva yhteistyö ja vapaa työvoiman ja muu liikkuvuus, jonka vuoksi alue on nykyistä kilpailukykyisempi. Yritykset ovat tasavertaisessa asemassa hankinnoissaan yhteisen verotuksen ja koulutusvaatimusten takia. Alueella on vahva arktisen osaamisen profiili ja luonnosta pidetään huolta kestävän kehityksen periaattein. Toimialat, esim. terveysturmatkailu, biotalous ja luomutuotanto, perustuvat puhtaaseen luontoon, ilmaan ja veteen. Matkailu ja kaivostalous toimivat rinnatusten. Vihreä kiertotalous painottuu cleantechiin ja älykkäisiin kaivoksiin. Perämerenkaaren teollisuus hyödyntää uusia ja puhtaita energiamuotoja. Koulutuksessa painottuvat digi- ja virtuaaliopetus. Digitaalisuus sekä monimuototyö näkyy työn tekemisessä ja mahdollisuus etätöihin houkuttelee työntekijöitä kauempaakin. Maahanmuuttajien perustamat yritykset ja verkostot tuovat vireyttä elinkeinoelämään.

Työvoimatarpeen ja työvoiman kysynnän kehittymisestä kiinnostuneet voivat tutustua teokseen *Työvoiman tarve Suomen taloudessa vuosina 2015–2030* (Ahokas, Honkatukia, Lehmus, Niemi, Simola & Tamminen 2015) tai Etlan julkaisuun *Työn murros. Riittääkö dynamiikka?* (Kauhanen, Maliranta, Rouvinen & Vihriälä 2015). Työn kysynnän on ennustettu näiden lähteiden mukaan pysyvän samana tai lisääntyvän mm. sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä korkeaa osaamista vaativissa asiantuntijajäsenissä.

Kannattaa tutkailla myös, mitä isoja kehityslinjoja Suomessa ja maailmassa on meneillään. Voisiko työsi liittyä esim. kestävän energian tai älykkäiden teknologioiden kehittämiseen? Uusia työpaikkoja ennustetaan syntyvän asiantuntija-, palvelu-, markkinointi- ja myyntitehtäviin, kierto- ja biotalouteen sekä cleantech-aloille (Luoma & Valtakari 2017). Suomalaisen Työn Liiton 2017 teettämän tutkimuksen mukaan työelämässä korostuu seuraavan 10 vuoden aikana tärkeimpinä teknologian käyttö, kyky sopeutua muutoksiin ja jatkuva ammattitaidon kehittäminen. Seuraavaksi tärkeimpiä työelämässä tarvittavia ominaisuuksia ovat toimiminen eri kulttuureissa, oman osaamisen markkinointi ja luova ajattelu.

3.2 PIILOTYÖPAIKAT

Työnantajilla ei ole aina mahdollisuutta järjestää raskaita rekrytointikierroksia työpaikkailmoitteluineen, haastatteluineen ja soveltuvuustesteineen. Paikkaa ei laiteta ehkä ollenkaan hakuun, vaan käytetään organisaatioiden omia tietokantoja. Tämä tarkoittaa kääntäen, että työnhakijana sinun tulee olla valppaana ja löytää piilotyöpaikat. Sitran tutkimuksen *Työelämäntutkimus 2017: Somen kautta voi löytää töitä tai tulla löydettyksi* mukaan vain joka neljäs työssä käyvä on työllistynyt nykyiseen työhönsä avoimen työpaikkailmoituksen avulla.

Piilotyöpaikkoihin pääset käsiksi ottamalla itse aktiivisesti yhteyttä työnantajiin esimerkiksi avoimella työhakemuksella. Tutustu organisaation toimintaan ja selvitä, mitä ajankohtaista organisaatiossa on meneillään ja kuka vastaa rekrytoinneista (ks. luku 9 kohdennetusta työhakemuksesta). Työnantajien aloittaessa projekteja tai laajentaessa toimintaansa luvassa on usein myös paikkoja uusille osaajille. Selvitä myös, onko työntekijöitä jäämässä eläkkeelle, vanhempain- tai vuorotteluvapaalle tai tarvitaanko sesonkityövoimaa.

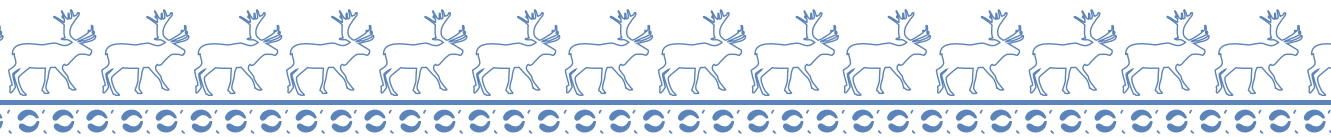
Piilotyöpaikkoja voi löytyä myös hankkeista, koulutusten tai harjoittelun aikana tai rekrytointitilaisuuksista. Onko ystävillä, sukulaisilla tai naapureilla suhteita, joista voisi olla sinulle hyötyä? Myös harrastusten, luottamustoimien tai erilaisten järjestöjen kautta voi kysellä työtä tai toimeksiantoja.

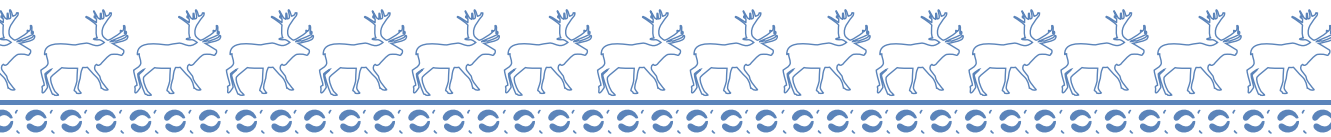
Pohdintatehtävä:

Miltä sinua kiinnostavalta alalta löytyy tulevaisuudessakin töitä?
Mitä apuvälineitä käytät sopivan alan ja työn löytymiseen?
Miten löydät parhaiten piilotyöpaikat?

Linkkivinkit:

- Ammattibarometri: <https://www.ammattibarometri.fi/>
- Ammattinetti: <https://asiointi.mol.fi/avo/responsive/front-page.xhtml>
- Lapin Luotsin ennakointisivusto: <http://luotsi.lappi.fi/1>
- Miten löytää piilotyöpaikat: <https://www.youtube.com/watch?v=8bnrPH8i6-A>

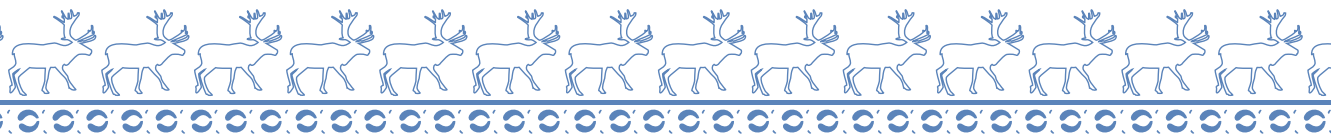

4. Rekrytointipalvelut ja -tapahtumat

Verkossa on runsaasti työnhaku- ja rekrytointipalveluita, joiden kautta voi etsiä työtä, harjoittelupaikkoja tai kesätöitä. Niistä saa muitakin vinkkejä työnhakuun. Korkeakoulussa opiskeleville tai korkeakoulutetuille suunnattu *Aarresaari.net* on akateemisten rekrytointipalvelujen muodostama verkosto. *Trainee.fi* puolestaan yhdistää korkeakouluopiskelijoita tai vastavalmistuneita trainee-ohjelmia tarjoavien tai palkallista harjoittelua tarjoavien työnantajien kanssa. Sinne on koottu myös ajankohtaista tietoa henkilöbrändäyksestä ja rekrytoinnista sekä uratarinoita. Muita työpaikkoja välittäviä palveluita ja portaaleja ovat mm. *Duunitori.fi*, *Monster.fi*, *Oikotie.fi* ja *Rekrytointi.com* (aiempi *Uranus*). Valtion ja kuntien avoimia tehtäviä löytyy palvelujen *Valtiolle.fi* tai *Kuntarekry.fi* kautta. Rekrytointipalvelujen sivustoilla on hyödyllisiä työnhauksen youtube-videoita, esim. Duunitorin *Työnhakuvinkit*.

Tutustu ja jätä hakemuksia tarvittaessa rekrytointiin erikoistuneisiin yrityksiin, joista mainittakoon *Adecco* (www.adecco.fi), *Manpower* (www.manpower.fi), *Staffpoint* (www.staffpoint.fi), *Barona* (www.barona.fi) ja *VMP* (www.vmp.fi). Staffpointilla on toimipiste Rovaniemellä ja VMP:llä Rovaniemellä ja Kemissä. VMP Group -konserniin kuuluva rovaniemeläinen *Sijaishaltija* (<http://sijaishaltija.fi/>) välittää (kesä)työtä nuorille ja sijaisia yrityksille sekä tarjoaa työelämäkoulutusta.

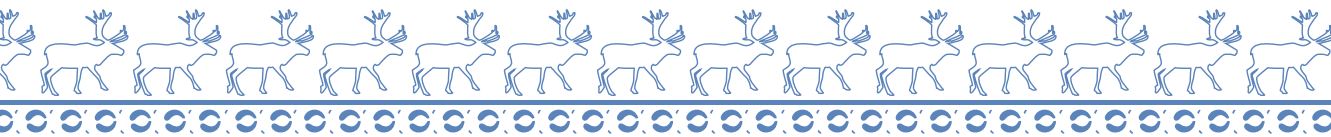
Rekrytointitapahtumia ja -messuja järjestetään Suomessa eri paikkakunnilla erityisesti alkukevällä. Niihin kannattaa osallistua ja verkostoitua keräämällä ja jättämällä yhteystietoja. Tapahtumat ovat win-win-tilanteita, joissa työnantajat etsivät vaikkapa kesätyöntekijöitä ja työnhakijat saavat tietoa vapaina olevista paikoista ja tehtävistä tai työllistyvät suoraan. Messuosastoilla voi usein samalla suunnitella työnhauksen asiakirjoja: päivittää CV:n, ottaa CV-valokuvan tai tehdä CV-videon. Tapahtumissa esitellään usein myös koulutuksia, järjestötoimintaa, kaupungin tai kunnan palveluja ja avoimia työpaikkoja. Raito-projektissa on järjestetty tai oltu mukana lukuisissa rekrytointitapahtumissa, mm. hankkeitten yhteisillä *Tukka Putkella-* ja *Mätsätään*

ja räätälöidään -työelämämessuilla (Kuva 2) sekä Rovaniemen kaupungin palvelu-
foissa. TE-palveluiden tapahtumakalentereissa on koottuna kattavasti rekrytointita-
pahtumia (<http://toimistot.te-palvelut.fi/tapahtumat>), myös naapurimaissamme.

Kuva 2. Mätsätään ja räätälöidään -työelämämessuilla (kuva: P. Saari)

5. Verkostoidu ja someta!

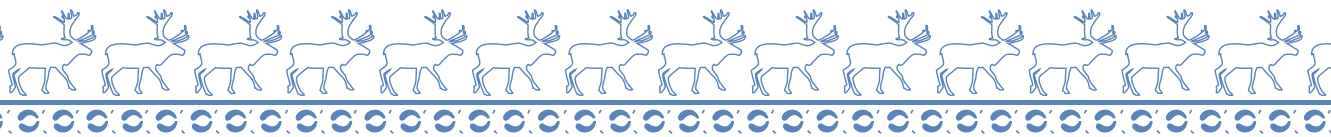
5.1 SUUNNITTELE JA HYÖDYNNÄ VERKOSTOASI!

Lapin korkeakoulujen selvityksissä nousee usein esiin se, että opiskelijat eivät tunne alansa verkostoja ja niiden mahdollisuuksia työnhaussa (esim. Alapuranen ym. 2015 ja Saari 2016). **Verkostoilla** tarkoitetaan urasuunnittelussa työhön, opiskeluun tai henkilökohtaiseen elämään ja vapaa-aikaan liittyvien kontaktien muodostamaa kokonaisuutta.

Oletko pohtinut, mitä työnhakua tukevia verkostoja sinulla on jo olemassa ja miten voisit niitä laajentaa ja hyödyntää? Aiemmat tai nykyiset työ- tai opiskelijakaverit voivat muodostaa verkostosi, jota täydentää ehkä harrastusten, järjestöjen, ammattiliittojen tai some-kanavien kautta luodut kontaktit. Yhteistyöverkostoja on ehkä syntynyt opinnäytetyön, harjoittelun tai projektien kautta. Verkostoista saat arvokasta tietoa työelämästä, urapoluista tai avautuvista työmahdollisuuksista. Pidä yllä kontaktejasi ja laajenna verkostoasi suunnitelmallisesti! Messut ja rekrytointitilaisuudet kannattaa käyttää hyväkseen verkostoitumisessa. Käy niissä uteliain mielin, kuuntele esittelijöiden vinkkejä, osallistu työpajoihin ja kerää esitteitä ja kontaktitietoja! Verkostoitumisen ja tiedon saannin tehostamiseksi voit tilata myös organisaatioiden uutiskirjeitä tai RSS-syötteitä kiinnostavilta sivuilta. Laadi työhön, opintoihin tai henkilökohtaisiin kontakteihin liittyvä verkostoitumisen kartta alla olevaan taulukkoon (taulukko 1)!

Taulukko 1. Verkostoitumisen kartta

Työhön liittyvä verkosto	työkaverit...
Opintoihin liittyvä verkosto	opiskelijajärjestöt...
Henkilökohtainen verkosto	harrastukset, naapurit...

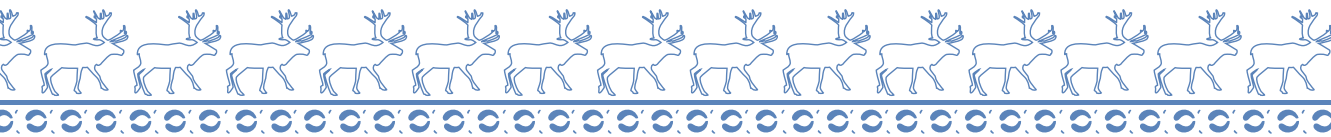
5.2 SOME TYÖNHAUSSA

Työnantajat etsivät ja löytävät työntekijöitä tai tutkivat hakijoiden taustatietoja tulevia tarpeitaan varten yhä enemmän sosiaalisesta mediasta. Tee itsellesi some-tili, seuraa ja jätä omia ilmoituksia eri ryhmiin vaikkapa FB:n ryhmään *Työtä, palveluja työhön/töitä Lappi*. Sosiaalisessa mediassa voit esitellä omaa osaamistasi monipuolisesti ja linkittää esim. Facebook-profiilisi eri palveluihin. Erotut massasta luomalla persoonallisen verkkobrändin. Kuvat ja videot huomataan paremmin, ja ne nostavat profiiliasi palveluissa ylemmäksi. Profiilin luomisen jälkeen alkaa verkostoituminen, jolloin voit pyytää opiskelu- tai työkavereita ja asiantuntijoita verkostoosi. Käy myös tykkäämässä sinua kiinnostavien työntajien tai yritysten FB-sivustoja, niin saat tietoa niistä jatkossakin. Hyvän yhteenvedon somesta työnhaussa tarjoaa Hoppen ja Laineen (2014) teos *Työnhakuopas. Mitä, miten, missä?* Tekijöitten mukaan LinkedIn, Facebook ja Twitter ovat varmimmat työnhaun ja verkostoitumisen some-kanavat. Someta Duuniin -hankkeessa esitellään ja kehitetään sosiaalisen median apuvälineitä rekrytointiin ja työnhakuun.

LinkedIn on kasvava some-palvelu, josta työnantajat etsivät potentiaalisia työnhakijoita. Tee sinne profiili osoitteessa www.linkedin.com. Tarpeestasi riippuen voit liittyä myös LinkedInin ryhmiin, kuten Uratärpät, eJobs tai Talent Pool Finland. *LinkedIn* vinkkaa sinua kiinnostavista työpaikoista, verkostoista ja ehdottaa verkostoosi jäseniä. Kaikkia sinulle tulleita pyyntöjä ei tarvitse, eikä kannatakaan hyväksyä. Facebook on tavallisimmin henkilökohtaisessa käytössä, mutta senkin voi muokata työprofiiliksi ja hyödyntää työnhaussa. *Twitter* on myös työtä hakevien ja työtä tarjoavien yhteinen foorumi, mutta sen käyttöä rajoittaa 140 merkin (twiitin) maksimipituus, ja se palveleekin parhaiten mainoksena jollekin toiselle sivulle. Kokeile hakea työtä tai tietoa työelämästä seuraavilla avaintunneilla: #avoimettyöpaikat, #ejobs.fi, #duunit ja #työllisyys.

Ei voi muuta kuin ihmetellä somen ihmeellistä maailmaa! Vaikka en ole LinkedInissä varsinaisesti työnhakijana, se yhdistelee taustatietojani ja tarjoaa upeaa opinto- ja uraohjauksen sekä skandinaavisten kielten osaamisen yhdistävää työpaikkaa:

[...] Then you might be our Training Manager. We are happy to invest in learning and development and are now searching for an enthusiastic and motivating Training Manager to be positioned in Copenhagen, Stockholm or Helsinki. You will be responsible for delivering career development programs and tools across the Nordic region, building a high performance, high engagement culture. The role includes needs assessments, curriculum design, program delivery and training administration. The role will also be responsible for the delivery of programs

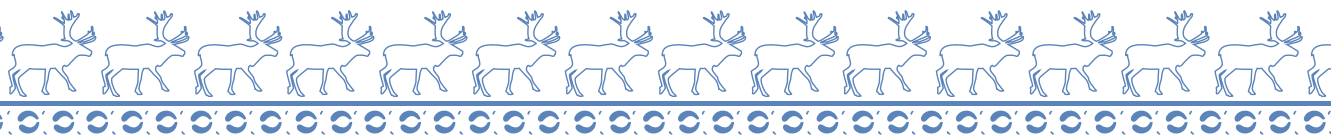
through workshops & training activities, e-learning programs, virtual learning programs, coaching sessions or personal development tools.

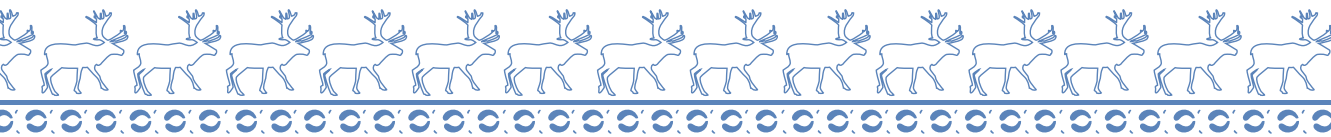
Pohdintatehtävä:

Millainen on verkostoitumiskarttasi ja työnhaun some-suunnitelmasi?
Missä tapahtumissa kannattaisi käydä tai mitä sivustoja seurata?
Mitä työnhakupalveluja tai rekrytointiyrityksiä tunnet?

Linkkivinkit:

- Duunitorin työnhakuvinkit: <https://www.youtube.com/user/duunitori>
- LinkedIn: www.linkedin.com
- Rekrytointiyrityksiä: Adecco (www.adecco.fi), Barona (www.barona.fi) , Manpower (www.manpower.fi), Staffpoint (www.staffpoint.fi), VMP (www.vmp.fi), Sijaishaltija (<http://sijaishaltija.fi/>)
- Someta Duuniin. Sosiaalinen media rekrytoinnin ja työnhaun apuvälineenä: <http://www.sometaduuniin.fi/>
- TE-toimistojen tapahtumakalenteri: <http://toimistot.te-palvelut.fi/tapahtumat>
- Työnhakupalveluja ja -portaaleja: Duunitori.fi, Kuntarekry.fi, Monster.fi, Oikotie.fi ja Rekrytointi.com (aiempi Uranus), Valtiolle.fi

6. Itsensä työllistäminen ja (kevyt)yrittäjyys

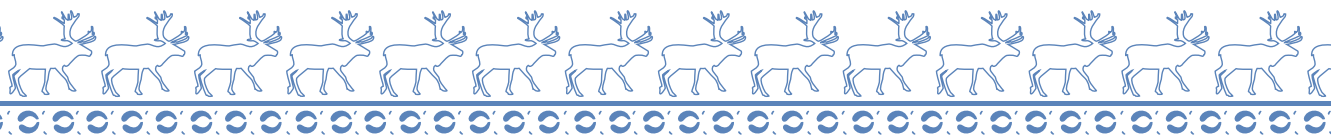
6.1 ITSENSÄ TYÖLLISTÄMINEN YRITTÄJÄMÄISESTI

Kokoaikaiset, koko elämän jatkuvat vakituiset työpaikat ovat yhä harvinaisempia. Varaudu pätkätöihin tai useamman työn yhdistämiseen. Oletko ajatellut mahdollisuutta rakentaa itsellesi oma työpaikka? Sosiaalinen media ja viestintäala työllistää jo sisällön tuottajiksi bloggaajia tai vloggaajia, joita listataan *Vlogit.fi*-sivulla. Digitaaliset alustat avaavat lukuisia mahdollisuuksia verkkokaupan tai startup-yrityksen perustamiseen.

Lapin matkailu kasvaa ja samalla avautuu uusia työmahdollisuuksia, esimerkkinä majoituspalvelu Airbnb. Suomalaiset ovat kiinnostuneita hyvinvoinnistaan ja hakevat yhä enemmän terveys- ja liikuntapalveluja. Onko sinulla kiinnostusta kouluttautua hyvinvointialalle vaikkapa personal traineriksi? Moni maksaisi mielellään kotiavusta ikääntyvälle vanhemmalleen tai ohjeistuksesta tietokonepulmiin tai lapsilleen matematiikan preppauksesta. Yhä useampi työllistää itsensä myös hankerahoituksella. Freelancerina voit tehdä töitä eri työnantajille, kunnes työtehtävä on suoritettu. Monet näyttelijät, valokuvaajat tai toimittajat toimivat freelancereina.

Vaihtoehtonasi voi olla myös **yrittäjyys** tai **kevytyrittäjyys**. Yrityksen perustamiseen tarvitaan idean lisäksi runsaasti omaa tahtoa ja yrittäjävalmiuksia, mutta toisaalta saat toteuttaa omaa unelmaasi ja käyttää vahvuuksiasi. Tarkkaan pohdittu liikeidea ja -suunnitelma on yrittäjyyden perusedellytys. Heidi Alarieston (2017) mielestä kaikilla pitäisi olla ”plan B” liikeidean muodossa mahdollista tulevaa yritystä varten. Alarieston yritys *Sijaishaltija* syntyi ideasta koordinoida kesätyön tarjontaa nuorille. Kevytyrittäjänä hankit toimeksiantajasi ja teet sovitut työt, mutta voit sopia esim. laskutuksen siihen erikoistuneiden yritysten kanssa.

Franchising-yrittäjyys on yksi yrittäjyyden muodoista. Esim. Gigantti, Hesburger, R-kioski ja Kotipizza toimivat Franchising-periaatteella. Yrittäjänä olet vastuussa ketjun yhdestä tai useammasta liikkeestä, käytät ketjun tavaramerkkiä ja voit saada koulutusta ja tukea esim. markkinointiin. *Suomen Franchising* -yhdistys antaa lisätietoa. Erityyppisten palvelun tarjoajille ja palveluita tarvitseville on olemassa omia foorumeitaan. Palvelun tarjoajat voivat rekisteröityä esim. *Nerot.fi*-sivustolla. Monella

paikkakunnilla on osuuskuntamuotoista toimintaa, jossa voi testata yritystaitojaan ja saada vertaistukea.

6.2 USEAN TYÖNANTAJAN MALLI

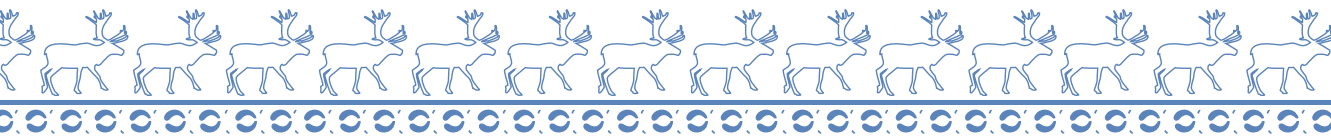
Raito-projektissa on pilotoitu ns. **usean työnantajan mallia**, jossa korkeakoulutettu työnhakija työllistää itsensä osa-aikaiseen työsuhteeseen usealle työnantajalle. Asia ei itsessään ole uusi, mutta sitä ei ole varsinaisesti mallinnettu ja siitä puhutaan vähän.

Usean työnantajan mallissa työnantajat voi nähdä ikään kuin asiantuntijan työpanosta tarvitsevinasiakkaina, joita on yhden sijaan useampia. Tietyt työtehtävät organisaatioissa ovat sellaisia, että ne eivät välttämättä vaadi kokoaikaista työntekijää. Asiantuntija voi tehdä osa-aikaista työtä usealle eri työnantajalle toimimatta kuitenkaan yrittäjänä. Esimerkkejä työtehtävistä, joilla usean työnantajan malli voi toteutua, ovat taloushallinnon, viestinnän, tulkin, kääntäjän tai lakimiehen tehtävät.

6.3 TUKEA YRITTÄJYYTEEN

Yrittäjyyteen, hankkeisiin tai muuhun palveluntuottamiseen saat tukea monelta taholta, esim. ohjaamoilta ja työpajoista. *TE-palvelujen* sivuilla on koottua tietoa työnantajalle tai yrittäjälle suunnatuilla sivuilla. Tiesithän, että aloittava yrittäjä voi saada starttirahaa TE-toimistolta? Yrittäjyysideaa voi testata *Suomi.fi* -sivuston yrittäjyyspolulla. Myös *Lapin Leaderin* sivuilla voit testata yritysideaasi ideamyllyssä. ELY-keskus on laatinut havainnollistavan palvelukartan yrittäjyyttä pohtivalle: *Palveluja ja rahoitusta yrityksille – tutustu mahdollisuuksiin!*

Rovaniemen seutukuntaa palvelee *Rovaniemen kehitys*, joka tarjoaa käytännön neuvoja yrittäjyyteen. Rovaniemellä *Roihubissa* voit aloittavana yrittäjänä saada avoimen työympäristön käyttöösi ja muiden yrittäjien tukea tai palveluja vaikkapa kotisivujen tekemiseen. Vuokraa vastaan yrittäjät saavat tilojen lisäksi käyttöönsä verkon sekä tulostus- ja skannausmahdollisuuden. Roihubin tiloissa toimii myös työvoimaa välittävä *Sijaishaltija* sekä *Starttipaja* nuorille. Lappilaisille Startup-yrityksille on tarjolla tukea myös ohjelmasta *Kasvun Savotta*, jossa on tarkoitus tukea potentiaalisia yritysideoita Lapin alueella. *Kasvun Savotta* on Rovaniemen Kehitys Oy:n yhteisohjelma Lapin alueellisten kehittämisyritysten kanssa. Se tarjoaa valmennusta ja räätälöityjä, konkreettisia työkaluja paikallisille startup-yrityksille tai jo alkuvaiheen ylitäneille yrityksille.

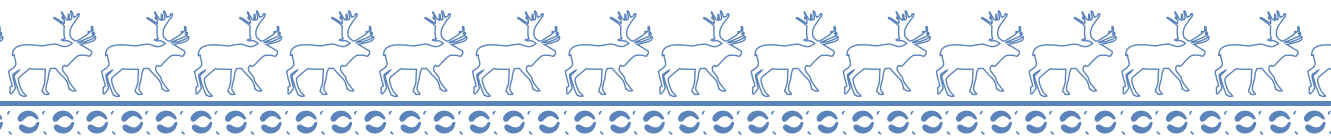
Myös valtion omistamalta erityisrahasto Finnveralta (<https://www.finnvera.fi>) voi saada rahoitusta yritystoiminnan aloittamiseksi. Oletko huomannut, että voit hakea taloudellista tukea hankkeelle ja ideallesi myös Euroopan Unionin rakennerahastoilta, esim. Euroopan Maaseuturahastolta.

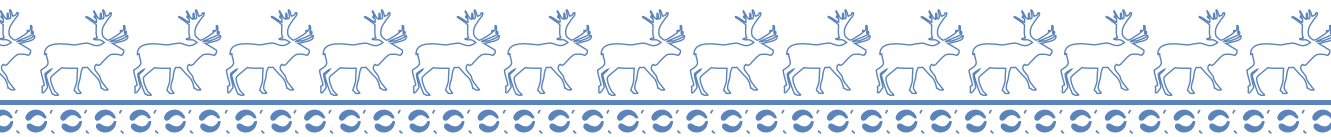
Pohdintatehtävä:

- a) Onko sinulla erityisosaamista tai ideaa, jonka varassa voisit kokeilla yrittäjyyttä/ yrittäjämäistä toimintaa tai hanketoimintaa?
Miten voisit testata ideaasi ja mistä saat tukea yrittäjyyden polulle?
- b) Onko sinulla osaamista, jonka avulla voisit paketoida usean osa-aikaisen työsuhteen vastaamaan kokoaikaista työtä?
Miten organisoit ko. usean työntäjän mallissa työajan, työpisteen ja työvälineiden käytön ja mistä löydät lisätietoa?

Linkkivinkit:

- Euroopan Unionin rakennerahastot: <https://www.rakennerahastot.fi/>
- Kasvun Savotta: www.kasvunsavotta.fi
- Lapin Leader: <https://www.pohjoislappi.fi/>
- Palvelukartta yrittäjälle: <http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/114747/Palvelukartta-2014-09-16/cd079c1f-8ade-4d29-a172-2354e80616ae>
- Rovaniemen kehitys: <http://www.rovaniemenkehitys.fi/>
- Suomen Franchising -yhdistys: <https://www.franchising.fi/>
- TE-palvelujen sivut yrittäjille: <http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/yrittajalle/index.html>
- Yrityksen suunnittelupolku: <https://www.suomi.fi/yritykselle/yrityksen-suunnittelu>

7. Kansainvälinen työnhaku

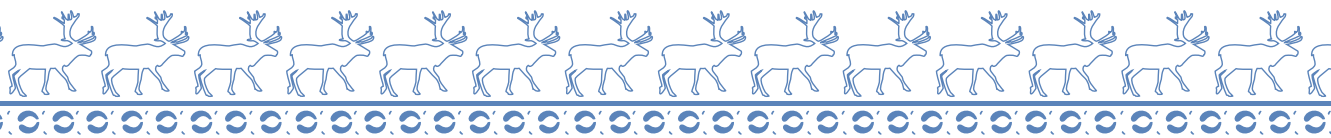
Olisitko valmis vaihtamaan maisemaa ja hakemaan harjoitteluun tai töihin ulkomaille? Korkeakouluopiskelijaa kannustetaan kansainväliseen opiskelu- tai harjoitteluvaihtoon, ja vaihtoa tuetaan apurahoin. Suunnittelu kannattaa aloittaa hyvissä ajoin. Kansainvälisestä vaihdosta löytyy tietoa Lapin AMKin opiskelijoille kansainvälisen toiminnan sivustolta sekä koulutusten kv-yhdyshenkilöiltä. Lapin yliopiston *Kansainvälistämispalvelut* esittelee sivuillaan kansainvälistä vaihtoa ja kansainvälistymistarinoita.

TE-palvelujen sivuilla on koottua tietoa työskentelystä ulkomailla otsikossa *Töihin ulkomaille*. TE-palvelut kuuluu puolestaan eurooppalaiseen EURES-verkostoon, joka palvelee Euroopan alueella työtä hakevia. Suomen EURES-portaali on osoitteessa <http://www.european.eures.fi/>. Portaalista löytyy avoimia työpaikkoja, tietoa työskentelystä ja asumisesta Euroopassa sekä EURES-asiantuntijoiden yhteystiedot. Portaaliin on mahdollista kirjautua työnhakijaksi. EURES-neuvoja on Suomen suurimmissa TE-toimistoissa.

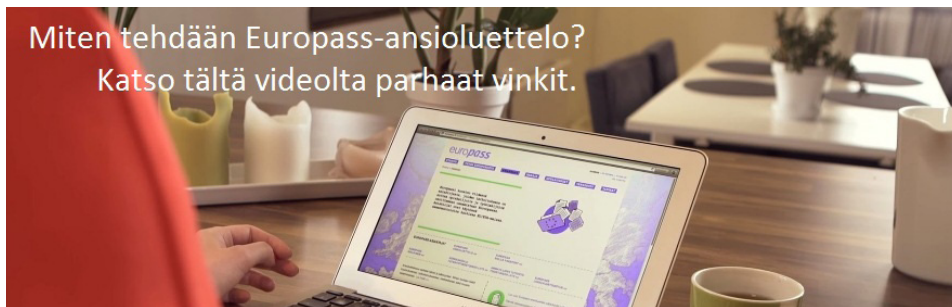
Opetushallituksen *Maailmalle.net*-sivustolle on kerätty tietoa kansainvälisestä harjoittelusta sekä ohjeita Euroopasta tai Euroopan ulkopuolelta (kesä)toitä tai harjoittelupaikkoja etsiville. Kattavasti tietoa kansainvälisistä ohjelmista, yhteistyöstä ja harjoittelusta löytyy myös Opetushallituksen kansainvälistymispalveluiden sivuilta.

Jos olet hakeutumassa ulkomaille töihin, voit hyödyntää *Europassia*, josta löytyy viisi asiakirjaa:

- Ansioluettelo kaikilla EU:n kielillä,
- Kielitaidon kuvaamiseen tarkoitettu kielipassi,
- Europass-liikkuvuustodistus,
- Ammatillisen tutkintotodistuksen liite (= Certificate Supplement), jonka avulla ulkomainen työnantaja voi arvioida ammattitaitoasi ja
- Korkeakoulututkintotodistuksen liite (= Diploma Supplement), joka antaa lisätietoa suorittamastasi tutkinnosta ja korkeakoulusta.

Europalaisessa ansioluettelomallissa pyydetään hakijaa tuomaan esiin perinteisten koulutus- ja työkokemustietojen lisäksi myös muita taitoja, esimerkkinä organisatoriset, sosiaaliset, digitaaliset taidot tai viestintätaidot. Korkeakoulututkintotodistuksen liitteen voi tarvittaessa pyytää omasta oppilaitoksesta. Europassin youtube-video (<https://www.youtube.com/watch?v=EBZb3TCghqY&feature=youtu.be>) ohjeistaa Europassin käytössä (Kuva 3).

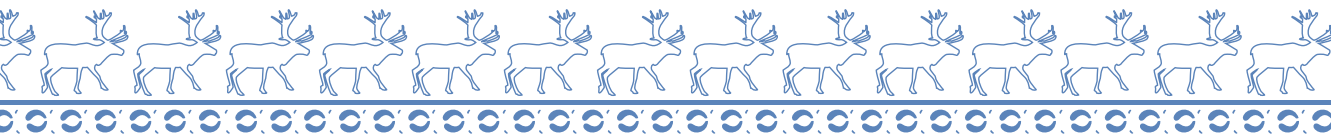
Kuva 3. Europass-ansioluettelon kuvituskuva

Infopankki.fi kokoaa puolestaan tietoa eri kielillä Suomessa asuville ulkomaalaisille. Sivustolla on tietoa paitsi Suomessa elämisestä, asumisesta, työstä ja yrittämisestä myös työkaluja työnhakuun. Infopankista löytyy työnhaun sekä työhakemuksen ja CV:n laatimisen ohjeita suomeksi ja englanniksi.

Pohjoismaihin voi hakea myös Europassin ansioluettelon avulla. Muista myös pohjoismaihin kesätyöpaikkoja 18–30-vuotiaille järjestävä *Nordjobb*, jolla on oma työnhakujärjestelmänsä valmiine lomakkeineen! *Nordjobb* avustaa myös asunnon hankinnassa ja järjestää vapaa-ajan aktiviteetteja.

Haloo Pohjola -neuvontapalvelusta asiakkaat voivat kysyä ja löytää tietoa pohjoismaiseen opiskeluun, työhön, verotukseen ja eläkeasioihin liittyvistä asioista kaikilla pohjoismaisilla kielillä. Jokaisesta Pohjoismaasta on koottu perustietoa linkitettyinä eri viranomaisiin. *Pohjoiskalotin Rajaneuvonnan* tehtäviin kuuluu puolestaan neuvonta pohjoismaisessa liikkuvuudessa (työ, opiskelu, yritystoiminta ym.) eri elämäntilanteissa ja työnhaussa sekä reagointi rajaesteisiin. (Pohjoiskalotin Rajaneuvonnan ja Hallo Pohjolan infot 2017.)

Ruotsin työmarkkinoinnista löytyy kootusti tietoa *Ruotsin työnvälityksen (Arbetsförmedlingen)* sivuilta. Vapaita työpaikkoja löydät ko. sivuilta kohdasta Sök Jobb! ja avainsanan (esim. IT/DATA) tai ammattialan avulla. Linkkinvinkeistä löydät myös Norjan työnvälityksen (Arbeids- och Velferdsetaten) norjankielisen ja englanninkie-

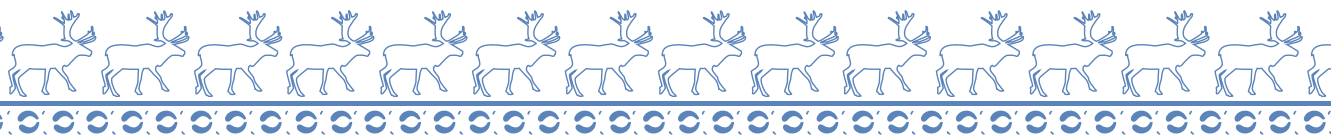
lisen sivuston. Lapin piirin opinto-ohjaus ry:n vierailulta (Kuva 4) saimme tietoa Ruotsin työnvälityksestä ja uraohjauksesta Raito-projektin käyttöön.

Kuva 4. Vierailulla Umeån työvoimatoimistolla (kuvat: P. Saari)

Työlupaa ei tarvita Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen maissa. Nuorille aikuisille tarkoitetun Working holiday -viisumin myöntämisen jälkeen työlupaa ei myöskään tarvita. Tilapäisen, alle vuoden kestäväen ulkomaisen oleskelun aikana kuulut Suomen sosiaaliturvan piiriin. Jos työskentelet toisessa ETA-maassa tai Sveitsissä, kuulut ko. maan sosiaaliturvajärjestelmän piiriin. Ulkomaille työnhakijaksi voi rekisteröityä korkeintaan kolmeksi kuukaudeksi ja asiasta sovitaan TE-toimiston kanssa (U₂-todistus).

Kelan asiointiin tulee ilmoittaa, jos oleskelu ulkomailla kestää yli kolme kuukautta tai jos töitä löytyy. Eurooppalainen sairaanhoitokortti tulee ottaa mukaan akuuttien sairaustapausten vuoksi. Kela on koonnut hyödyllistä tietoa sosiaaliturvasta pikaoppaaseen. Mainittakoon vielä pohjoismainen sosiaaliturvaporraali osoitteessa www.nordsoc.org.

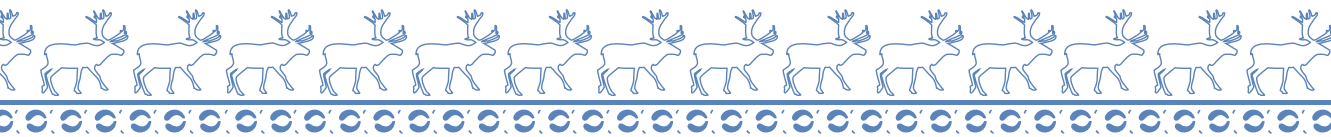

Pohdintatehtävä:

Kiinnostaako sinua työskentely Pohjoismaissa, Euroopassa tai muualla maailmalla?
Miten suunnittelet kansainvälistä työnhakua?
Mitä apua ja kanavia on käytettävissäsi?

Linkkivinkit:

- Eures-verkosto (eurooppalainen ja suomalainen): <https://ec.europa.eu/eures/public/fi/homepage>; <http://www.european.eures.fi/>
- Europassi: <https://europass.cedefop.europa.eu/fi/about>
- Haloo Pohjola -neuvontapalvelu: <http://www.norden.org/fi/haloo-pohjola>
- Info-pankin työ, yrittäjyys ja työnhaku Suomessa: <https://www.infopankki.fi/fi/elama-suomessa/tyo-ja-yrittajyys/mista-tyota/tyohakemus-ja-cv>; <https://www.infopankki.fi/en/living-in-finland/work-and-enterprise/where-to-find-work/job-application-and-cv>.
- Kelan asiointi: www.kela.fi/asiointi
- Kelan sosiaaliturvan pikaopas ulkomaille lähtevälle: <http://www.kela.fi/suomesta-ulkomaille-pikaopas>
- Lapin korkeakoulujen kansainvälinen toiminta ja liikkuvuus: <http://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle/Kansainvalinen-toiminta/Opiskelijaliikkuvuus>; <https://www.ulapland.fi/Fl/Opiskelu/Kansainvalisty-Lapin-yliopistossa>
- Maailmalle.net: <http://www.maailmalle.net/>
- Nordjobb: <https://www.nordjobb.org/fi/>
- Norjan työnvälitys: www.nav.no; <https://www.nav.no/workinnorway/en/Home>
- Opetushallituksen kansainvälistymispalvelut: <http://www.cimo.fi/ohjelmat>.
- Pohjoiskalotin Rajaneuvonta: www.rajaneuvonta.net
- Ruotsin työnvälitys: www.arbetsformedlingen.se
- Töihin ulkomaille: te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/loyda_toita/toihin_ulkomaille/index.html

8. Työhaun suunnittelua

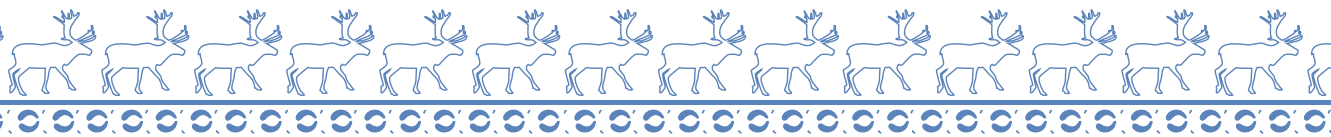
8.1 TYÖNHAUN SUUNNITELMA

Olet nyt hahmottanut omaa osaamistasi, tehnyt testejä ja huomannut mahdollisia osaamisen kehittämisen tarpeita. Olet myös tutkinut muiden uratarinoita ja tutustunut työvoimatarpeisiin. Olet punninnut ehkä yrittäjyysvaihtoehtoja ja työskentelyä ulkomailla sekä käynyt rekrytointitilaisuuksissa.

Vuorossa on **työhaun tai itsensä työllistämisen suunnitelma**, joka alkaa tavoitteen asettamisella ja aikataulun suunnittelulla. Voisiko tavoite olla vaikkapa ”Toivon työllistyväni tekniikan alalle Lappiin”? Pohdi toiveittesi pohjalta, mille alalle koulutuksellasi on mahdollista työllistyä ja missä haluaisit nähdä itsesi 5–10 vuoden kuluttua. Voit laatia SWOT-analyysin omista vahvuuksistasi, mahdollisuuksistasi, kehittämisen kohteistasi tai mahdollisista uhista. Haaranen ja Svärd (2014, 34) kehottavat työhaun tavoiteanalyysiin, jossa kirjaat seuraavat: jo toteutuneet tavoitteet, motivatio, vahvuudet/voimavarat, osaaminen, uhraukset (mihin olet valmis satsaamaan ja mistä luopumaan), muutosvalmius, esteet tai haasteet, lisätiedon hankinta, kehityskohteet ja toimintasuunnitelma.

Koottua tietoa työhausta Suomessa tai ulkomailla löytyy TE-palvelujen *Työnhakijalle*-sivuilta. Lähivuosina *Työmarkkinatori* muodostaa yhteisen alustan työnhakijoille ja julkisille tai yksityisille työnantajille ja palveluntarjoajille. Sinne kootaan vuoteen 2020 mennessä tieto sekä työpaikoista, työmarkkinoista että koulutusmahdollisuuksista. Työmarkkinatorin sivut on avattu ja palvelu on testikäytössä. Palveluun voi jo nyt tehdä profiilin, ja siellä on jo asiakkaita. Palvelu vaatii vahvan tunnistautumisen.

Lapin TE-toimistosta löydät ajankohtaisia asioita alueeltasi ja mm. kalenterin koulutuksista, webinaareista ja rekrytointitilaisuuksista. TE-palvelut on koonnut sivuilleen työnhakuun tai urasuunnitteluun liittyvät messut ja tapahtumat (ks. linkkivinkit). *Kun koulu loppuu* -sivusto kokoaa kattavasti koulutusta, työnhakua ja yrittäjyyttä erityisesti nuorille. *Työnhakijalle*-sivusto on puolestaan tietolähde työhaun suunnittelussa ja lupaa ”Työnhakijan tietopankin jokaiselle suomalaiselle”. Lapissa *Raito*-projekti antaa tietoa työhausta sekä työhaun valmennusta projektin ajan. *Urasam-*

po-hanke jatkaa *Uranoste*-hanketta ja tarjoaa työnhakuun liittyvää koulutusta ja webinaareja. Myös ammattiliitoista saa työnhakuun ja urasuunnitteluun liittyvää tietoa. Palkkatietoa, esim. palkkatoiveen esittämistä varten, löytyy eri ammattiliitosten lisäksi tilastokeskuksen sivulta. *Elinkeinoelämän keskusliiton* (EK) sivuilta voit tarkastella eri alojen palkkakehitystä kuukausiraporteista.

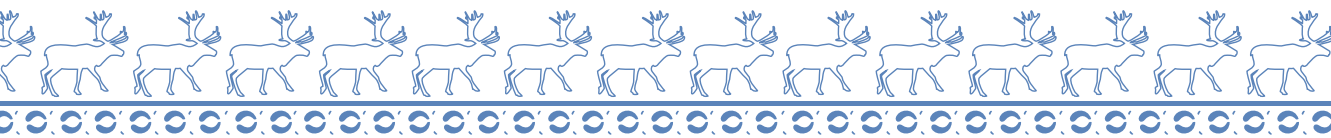
8.2 HISSIPUHEEN SUUNNITTELU

Nyt viimeistään on aika laatia se kuuluisa hissipuhe, jolla tulet vakuuttamaan itsesi ja tulevat työnantajasi osaamisestasi 30–40 sekunnissa, ts. hissimatkan aikana. Työhaussa se tarkoittaa tiivistä itsesi ja osaamisesi esittelyä. Hissipuhe on konkreettinen ja herättää vastaanottajan kiinnostuksen ja sitä voi helposti muokata eri tilanteisiin, yllättäviinkin. Kun suunnittelet ja harjoittelet hissipuhettasi, ajattele esittäväsi ajatus tai idea lyhyesti ja houkuttelevasti henkilölle, joka ei tunne sinua ja osaamistasi (ks. Jääskeläinen & Kortesus 2013). Hissipuheesta kerrotaan myös Duunitorin artikkelissa *Hissipuhe työhaussa*. Työkaluja osaamisen monipuoliseen esittelyyn *Osaajaprofiilin* avulla löytyy Oikotien sivuilta osoitteessa <https://tyopaikat.oikotie.fi/tyontekijalle> (vaatii rekisteröitymisen).

Uraohjaaja Eric Pye esittelee neljä askelta hissipuheen rakentamiseen. Pye kehoittaa aloittamaan hissipuheen oman taustan esittelystä (1–2 virkettä), jonka jälkeen seuraa nykyisen koulutuksen ja työn esittely muutamalla virkkeellä. Sen jälkeen on vuorossa oman avainvahvuuden (*value proposition*) esittely, joka on ainutlaatuinen myyntivalttisi (*unique selling point*) ja jolla erotut muista. Se voi olla vaikkapa jokin erityistaito tai projekti. Lopuksi ennakoidaan toivottu tulos.

8.3 HENKILÖBRÄNDÄYSTÄ

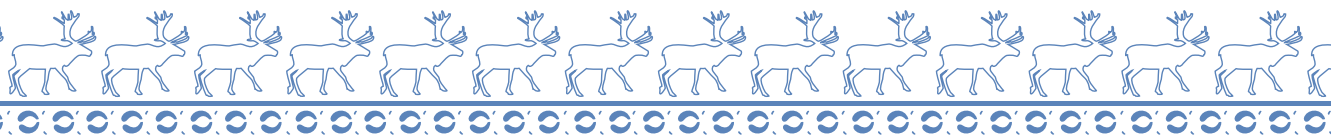
Oletko pohtinut tarvetta henkilöbrändäykseen? Henkilöbrändäystä voinee verrata tavaramerkkiin, joka rakentuu tavasta esitellä omaa erityisosaamistaan. Sen avulla esittelet profiiliasi ja nostat esiin työmarkkina-asemaasi. Brändin rakentaminen on osa urasuunnittelua ja alkaa osaamisen kartoittamisesta ja sen sanoittamisesta. Mieti, missä ovat vahvuutesi ja mitä asiaa haluat nostaa esiin ja jakaa muille. Brändiisi kuuluvat myös muut ”oheistuotteet”, kuten Facebook-profiilisi, Instagram tai muu näkyminen, esim. käyntikorttisi ja kotisivujesi tai työskentelytilojesi ilme. Mikä olisi sinulle luontevin kanava tuoda esiin asiantuntemustasi – kenties Youtube-video tai Podcast?

Hieno lappilainen esimerkki henkilöbrändin merkityksestä koko yritykselle on Äkäslompolon kauppiaan Sampo Kaulasen imagonäkyvyys. Henkilönä Sampo kiinnostaa niin paljon, että hänen edustamansa yritys on nousnut Suomen tunnetuimpien kauppojen joukkoon.

Verkossa on runsaasti tietoa henkilöbrändin rakentamisesta, mm. Laaksosen 2017 julkaisema artikkeli *Henkilöbrändys työnhaun tukena. Miten ja miksi sitä pitäisi tehdä*. Kurvinen, Laine & Tolvanen (2017) ovat kirjoittaneet brändäyksestä kattavan teoksen *Henkilöbrändi*. Heidän mukaansa henkilöbrändi rakentuu henkilön ainutlaatuisesta tavasta kommunikoida ja tuoda omaa asiaa esiin rohkeasti ja aidosti. Henkilöbrändi lyhyesti sanottuna kiteyttää asian, jota edustat ja haluat tuoda esiin.

Erinomaisen yhteenvedon työnhaun kulmakivistä, henkilökohtaisesta näkymisestä sekä brändäyksen ja verkostojen tärkeydestä esitti Heidi Alariesto luennollaan *Bisnestä ja henkilökohtaista näkymistä – Brändäys ja verkostoituminen* Tukka Putkella -rekrytointitapahtumassa. Heidi korostaa verkostojen painoarvoa. Tärkeää on, millaisiin verkostoihin kuuluu ja kehoittaa aloittamaan verkostoitumisen heti. Henkilöbrändi näkyy Heidän mukaan vaikkapa siinä, miten kaverit tai kollegat puhuvat sinusta. Heidän luento löytyy youtube-taltiointina osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=IeraYjsnD14&feature=youtube>.

Pohdintatehtävä:

Millainen on työnhaun suunnitelmasi?

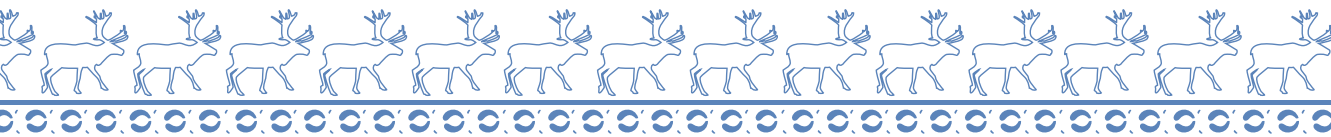
Joko olet laatinut hissipuheesi?

Kiinnostuitko henkilöbrändäyksestä ja miten voit perehtyä siihen?

Mistä saat tukea tai lisätietoa?

Linkkivinkit:

- Elinkeinoelämän keskusliiton palkkakehityksen kuukausiraportit <https://ek.fi/mita-temme/palkat/>
- Henkilöbrändäyksestä <http://www.behindthejobscenes.com/henkilobrands-tyonhaun-tukena/>
- Hissipuheen rakentaminen:
 - <https://www.linkedin.com/pulse/20140813183345-15462-4-steps-to-a-perfect-elevator-pitch>
 - <https://duunitori.fi/tyoelama/hissipuhe-tyonhaussa>
- Kun koulu loppuu: <https://www.kunkoululoppuu.fi/>
- Lapin TE-toimisto: <http://toimistot.te-palvelut.fi/web/guest/lappi>
- Osaamisprofiilin rakentaminen: <https://tyopaikat.oikotie.fi/tyontekijalle>
- Tilastokeskuksen palkkatietoa: <https://www.tilastokeskus.fi/til/pal.html>
- Työnhakijan tietopankki: <http://tyonhakijalle.com/>
- Työnhakijalle: <http://tyonhakijalle.com/>
- Työnhaun ohjausta ja uraohjausta lappilaisille korkeakoulutetuille: www.lapinuraohjaus.fi
- Työmarkkinatori: <http://tyomarkkinatori.fi/fi/>
- Urasammon uravalmennusta ja webinaareja: <http://uranoste.fi/urasampo>

9. Työhaun asiakirjat ja työhaastattelu

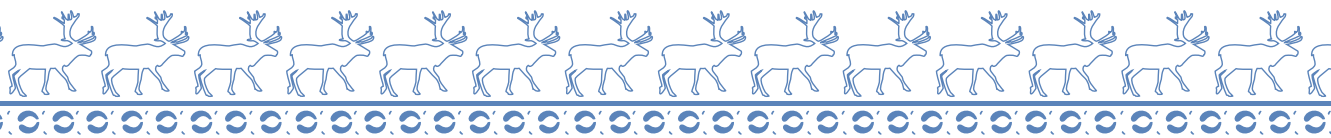
9.1 MILLAINEN ON HYVÄ CV?

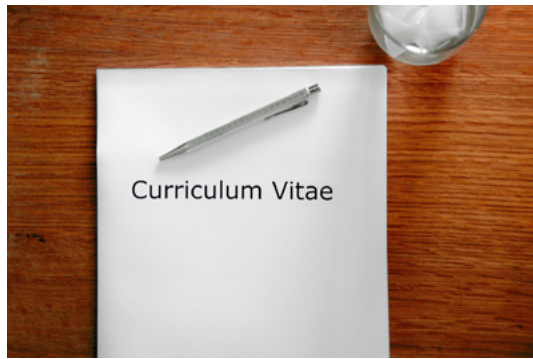
Tärkein käyntikorttisi työhaussa on edelleen huolellisesti laadittu CV, josta ilmenee kärkiosaamisesi, koulutuksesi, työtaustasi ja kiinnostuksen kohteet. Kuvaa CV:n alkuun oma ydinosaaaminen muutamalla virkkeellä. Voit kertoa alussa myös urakehityksen tavoitteistasi. Tärkeää on, että lukija saa heti alussa käsityksen osaamisestasi.

Työhakemus ja CV muodostavat täydentävän parin. CV:ssä kerrotaan koulutus- ja työtausta tarkemmin ja käänteisessä järjestyksessä: viimeisin tai haun kannalta tärkein tutkinto tai työkokemus ensin. Jos sinulla on tuore korkeakoulututkinto ja vähän alaan liittyvää työkokemusta, koulutus kannattaa mainita ensin. Jos koulutusalaan vastaavaa työkokemusta on kertynyt jo reilusti, voit aloittaa työkokemuksella.

Työkokemuksen voi niputtaa eri otsikoiden alle (esim. kesätyöt), varsinkin jos kokemusta on kertynyt paljon. Kaikkia alku-uran kesä- ja harjoittelupaikkoja ei tarvitse mainita. Kirjaa CV:ssä kieli- ja viestintätaidot, IT-taidot, erityisharrastukset sekä mahdolliset luottamustoimet ja suositteijat. (Suositteijoiden kanssa on hyvä sopia, missä yhteydessä heidän nimiään voi käyttää). Omat verkostot tai muut ansiot, esim. stipendit tai julkaisut, kannattaa mainita. Muista kirjata myös yhteystietosi!

CV:n laadintaan on olemassa runsaasti hyviä oppaita, vaikka mitään tiettyä kaavaa niihin ei ole olemassa. Haarasen ja Svärdin teos *Urakortit uusiksi* (2014) sisältää kattavan paketin työhaun dokumenteista malleineen. Valmiita työhakemus- ja CV-pohjia löytyy verkosta mm. *Työnhakudokumentit* Oikotien sivuilta. *Teekkarin työkirja* sopii kaikille työtä hakeville ja kaikille aloille ja sen työnhakupakista löytyy malliesimerkkejä työhaun dokumenteista, myös englanniksi.

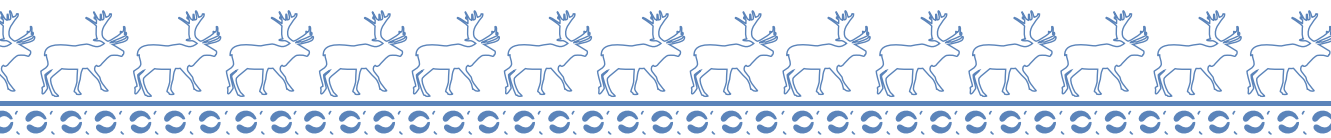
Kuva 5. Työhakemus ja CV ajan tasalle! (Kuva: Pixabay/5138153)

TE-palvelujen CV-netti on helppo alusta CV:n laatimiseen varsinkin aloittelijalle. Se on tarkoitettu sekä työnhakijalle että työnantajalle ja sitä voi käyttää, vaikkei ole TE-toimiston asiakas. Palveluun pääsee sähköisen kirjautumisen kautta. Voit toivoa miltä alueelta Suomesta tai ulkomailta sekä miltä alalta etsit työtä. Voit rajata hakua myös muiden avainsanojen, esim. ammattinimikkeen, perusteella. Muista päivittää CV-netti säännöllisesti!

Graafinen/visuaalinen ansioluettelo sopii hyvin vaikkapa viestinnän ammattilaisille työnhakuun. Siinä voi olla kuvia, taulukoita, diagrammeja ja kaavioita. On olemassa lukuisia palveluja CV:n muokkaamiseen graafiseksi, esim. *Visualize.me*. Ohjeita visuaalisen CV:n tekemiseen löytyy verkosta, esim. YouTube-video *How to create a standout resume with VisualCV*. CV:n voi rakentaa myös taitopohjaiseksi, jolloin hakija tiivistää osaamisensa eri otsikoiden alle (esim. markkinointi- ja myyntitaidot) tai laajentaa sen portfolion muotoon.

Portfoliota kannattaa alkaa keräämään viimeistään opiskeluaikana. Siihen voi liittää todistusten lisäksi työnäytteitä, testituloksia, palautteita, raportointeja tai muita osaamista osoittavaa materiaalia. Portfolio voi mukailla työhistoriaasi, osaamisalueitasi tai rakentua CV:n mukaisesti. Sähköisen ePortfolion voi rakentaa eri työvälinein, esim. *PowerPointin* tai *Prezin* avulla.

Video-CV täydentää ansioluetteloa ja antaa hyvän kuvan työnhakijasta. Isot yritykset ovat alkaneetkin pyytää enenevässä määrin video-CV:tä. Video-CV:lle kannattaa laatia ensin käsikirjoitus ja keskittyä siinä työnantajan kannalta oleelliseen sisältöön. Video-CV:llä voit tuoda esiin omaa persoonaasi ja näin erottautua muista. Olet etulyöntiasemassa, kun jätät työnantajan mieleen jo ennen haastattelua. Duunitorin YouTube-video antaa käytännönläheisiä ohjeita videohakemuksen tekoon. Vinkkejä videohakemusten tekoon löytyy myös *Rekrytointi.com* -sivustolta. *Resume* tai *Resume*

builder -hakusanoilla voit etsiä työkaluja englanninkielisen CV:n kirjoittamiseen. Hakusana löytää esim. *Resume Coach* -sivuston: <https://www.resumecoach.com/>.

9.2 KOHDENNETTU TYÖHAKEMUS

Työhakemus kohdennetaan työpaikkailmoitukseen ja haettavaan organisaatioon. Työnantajien edustajat ja rekrytoinneista vastaavat korostavat, että huolimaton tai kaikkialle sopiva hakemus ei herätä kiinnostusta. Oma osaaminen ja kiinnostuksen kohteet on hyvä perustella esimerkein ja kyseiseen työpaikkaan peilaten. Videohakemukset yleistyvät ja niistä saakin kirjallista hakemusta paremmin esiin työnhakijan persoonan.

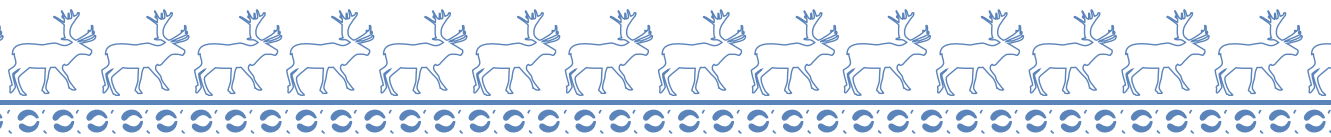
Voit lähettää myös **avoimen työhakemuksen** sinua kiinnostavaan yritykseen, vaikka avointa työpaikkaa ei olisikaan ilmoitettu. Avoimella hakemuksella markkinoit osaamistasi ja harjoittelet piilotyöpaikkojen hakemista. Saattaa olla, että osaamisellesi on tarvetta juuri sillä hetkellä kyseiselle työnantajalle. Malleja ja ohjeita löydät verkosta hakusanalla *avoin hakemus*.

Työnhakuun voi liittyä myös **henkilöarviointeja**, joissa arvioidaan mm. hakijan tarkkuutta, nopeutta, kokonaisuuksien hallintaa, luovuutta tai esimiestaitoja. Kattelus & Jokinen (2017, 203–209) ovat laatineet kattavan koonnin henkilöarvioinneista.

Työhakemuksen laatimiseen on lueteltu alla muutama ohje ja suositus:

- Rääätälöi hakemus jokaista hakua varten lähtökohtana työpaikkailmoitus ja ilmoitettu tarve.
- Liitä hakemukseen yhteystietosi ja asiallinen valokuva.
- Kirjoita mahdollisimman tarkasti vastaanottajan titteli, nimi ja yhteystiedot.
- Laadi kiinnostava alku (vrt. hissipuhe).
- Kerro miksi haet tätä paikkaa ja perustele, miksi juuri sinut tulisi valita.
- Esitä tiiviisti ja ryhmitellen koulutus ja työkokemus (CV:ssä tarkemmin).
- Kerro seuraavaksi erityisosaamisestasi, persoonastasi ja suosittelijoista.
- Lisää loppuun mahdollinen palkkatoive sekä pyyntö tai lupaus yhteydenotosta.
- Kirjoita virheettömästi (luetuta muilla!) ja tiiviisti (suosituspituus A4).
- Muista lisätä myös otsikko, päiväys, allekirjoitus.
- Linkitä hakemukseen sosiaalisen median profiilisi.

Työnantajilla on usein myös valmiita sähköisiä työnhakulomakkeita. Sähköiseen hakulomakkeeseen kirjataan vain kysytyt tiedot, runoilla ei kannata. Käytä osaamistasi kuvaavia ja työpaikkailmoituksessa käytettyjä hakusanoja, koska sähköiset tiedokannat hakevat, pisteyttävät ja järjestävät hakemukset niiden mukaan.

9.3 TYÖHAASTATTELU

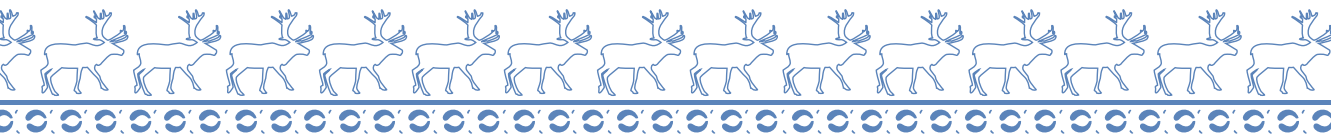
Työhaastatteluun kannattaa valmistautua hyvin ja pohtia miten tuoda esiin työn kannalta oleellista osaamista ja motivaatiota (vrt. hissipuhe). Kertaa ennen haastattelua työpaikkailmoituksessa esitetyt vaatimukset, selvitä tavallisimmat haastattelukysymykset (esim. ”Miksi haet tätä paikkaa?”) ja ota selvää tarkemmin yrityksestä ja sen työtehtävistä. Valmistaudu mahdollisiin kysymyksiin kehittämiskohteistasi, palkkatoiveesta, matkustushalukkuudesta sekä eri kielillä esitettäviin kysymyksiin. Voi olla, että sinulla on mahdollisuus kysyä myös tulevista työtehtävistä, joten laadi muutama kysymys työnantajalle ennakkoon. Varaudu myös useampaan haastattelijaan tai useaan haastattelukierrokseen. Sinulle ehkä teetätetään jokin tehtävä tai sinun pitää reagoida kuviteltuun, esim. asiakaspalveluun liittyvään tehtävään.

Pohdi myös, millaisen ensivaikutelman teet. Kiinnitä huomiota haastattelutilanteessa ulkoiseen olemukseen ja kehon kieleen. Tule työhaastatteluun ajoissa, sulje puhelin ja järjestele esitettävät dokumentit. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse vastata. Tällaisia ovat esim. uskontoon ja seksuaaliseen tai poliittiseen suuntautumiseen liittyvät kysymykset. Muista positiivinen asenne, mutta myös aitous, rehellisyys ja hyvät käytöstavat! Aiempia työnantajia ei tulisi kritisoida. Jälleen kerran omia erityistaitoja tai omaa avainosaamista kannattaa nostaa esiin. Kerro rohkeasti, minkä lisäarvon juuri sinä voit tuoda työpaikkaan. Jos työnhakuun on liittynyt soveltuvuustesti, voi työhaastattelijaa viitata sen tuloksiin.

Etähaastattelut esim. skypen välityksellä sekä videohaastattelut yleistyvät, ja niitä varten kannattaa harjoitella luontevaa videoesiintymistä (Kuva 6) ja laatia suuntaantava käsikirjoitus. Yleinen videohaastattelun tapa on työnantajan verkkosivuilla toimiva palvelu, johon on valmiiksi nauhoitettu kysymyksiä. Hakijat pääsevät sivuille kuvaamaan vastauksensa tietokoneen web-kameralla tai puhelimen kameralla.

Kuva 6. Videoesiintymistä kannattaa harjoitella! (kuva: J. Sirviö)

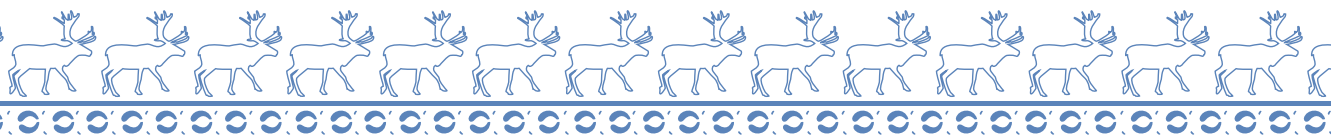
Duunitori on tehnyt haastattelutilanteisiin liittyviä informatiivisia YouTube-videoita: *Haastattelukysymykset, Mitä kannattaa kysyä työnantajalta työhaastattelussa? ja Miksi meidän pitäisi valita sinut?* Englanninkielisiä haastattelukysymyksiä löydät sivustolta *FluentU* (English Language and Culture Block).

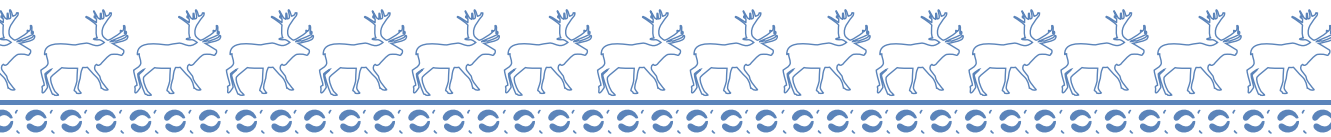
Pohdintatehtävä:

Onko työhakemuksessasi tai CV:ssäsi fiilattavaa ja onko tarvetta video-CV:lle?
Miten valmistaudut kasvokkaiseen työhaastatteluun tai etähaastatteluun?
Mistä löydät malleja/esimerkkejä tai muuta lisätietoa?

Linkkivinkit:

- Työhaastattelu
 - Englanninkielisiä haastattelukysymyksiä: <https://www.fluentu.com/blog/english/english-job-interview-questions/>.
 - Haastattelukysymykset: https://www.youtube.com/watch?v=L_q2YIyuLGA
 - Miksi meidän pitäisi valita sinut?: <https://www.youtube.com/watch?v=8q-b3fpBmPU>
 - Mitä kannattaa kysyä työnantajalta työhaastattelussa?: <https://www.youtube.com/watch?v=s4wDzevtzS4>
 - Videohaastatteluvinkit: <https://duunitori.fi/tyoelama/videohaastattelu-vinkit/>
- Työhakemus ja CV
 - How to create a standout resume with VisualCV?: <https://www.youtube.com/watch?v=fQsR2qmFlz4>
 - Infopankin työhakemuksen ja CV:n laatimisen ohjeita suomeksi ja englanniksi: <https://www.infopankki.fi/fi/elama-suomessa/tyo-ja-yrittajyys/mista-tyota/tyohakemus-ja-cv;> [https://www.infopankki.fi/en/living-in-finland/work-and-enterprise/where-to-find-work/job-application-and-cv.](https://www.infopankki.fi/en/living-in-finland/work-and-enterprise/where-to-find-work/job-application-and-cv)
 - Oikotien työhakudokumentit: <https://tyopaikat.oikotie.fi/tyonhaundokumentit>
 - Rekrytointi.comin videohakemus: <https://rekrytointi.com/tyonhaku/tyohakemus/tallinen-hyva-videohakemus/>
 - Resume Coach: <https://www.resumecoach.com/>
 - Teekkarin työkirja: <https://teekkarintyokirja.tek.fi/tyokalupakki/>.
 - TE-palvelujen CV-netti: <https://asiointi.mol.fi/cvhaku/>

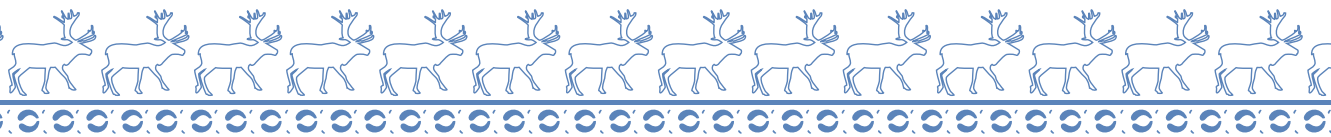
10. Neuvontaa ja ohjausta Lapissa

10.1 RAITO OHJAA KORKEAKOULUTETTUJA

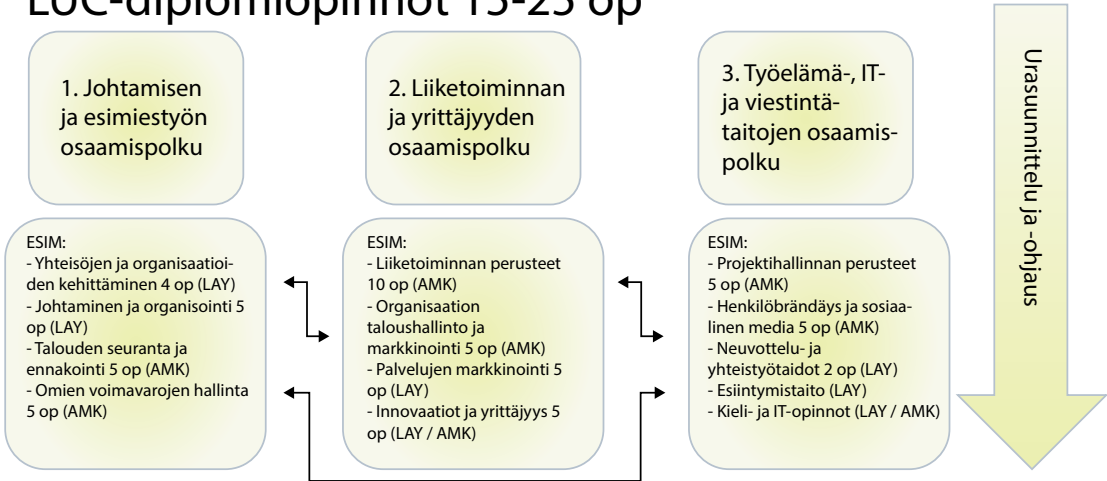
Työtä tai opiskelupaikkaa etsivä korkeakoulutettu voi ilmoittautua Raito-projektin yksilö- tai ryhmäohjaukseen joko kasvokkain tai etänä. Projektissa on luotu toimenpiteitä, joilla kehitetään asiakkaiden työhakuvalmiuksia, oman osaamisen ja osaamisen markkinoinnin valmiuksia, urasuunnittelutaitoja ja työelämäverkostoja. Yhteistyötä tehdään ja kehitetään korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa Lapin alueella. (Torvinen 2017; Torvinen & Sirviö 2017.) Asiakkaalle laaditaan henkilökohtainen urasuunnitelma ja palveluun osallistumisen suunnitelma ja ohjausta tarjotaan yksilö- tai pienryhmäohjauksena. Lisäksi Raito järjestää urasuunnitteluun liittyviä webinaareja, työpajoja, yritysvierailuja ja rekrytapahtumia. eUraohjauksen ja webinaarien aihealueita ovat *Tehoa työnhakuun*, *Esiinny eduksesi* ja *Tule esiin verkossa!*

Avoimen korkeakoulun ja avoimen yliopiston kautta tarjotaan työllistymistä tukevia opintoja ja *LUC-diplomiopintoja* (Kuvio 3). Ne jakaantuvat seuraaviin opintopolkuihin: Johtaminen ja esimiestyö, Liiketoiminta ja yrittäjyys sekä Työelämä-, IT- ja viestintätaidot.

Raito-projektillaiset palvelevat myös chatin sekä Raito-Café -tapaamisten muodossa. Verkkosivuiltamme (www.lapinuraohjaus.fi) ja some-kanavista löydät ajankohtaista tietoa sekä yhteydenottolomakkeen. Raito-esittelyvideo on osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=eCoyoZPp7V8&feature=youtu.be>.

LUC-diplomiopinnot 15-25 op

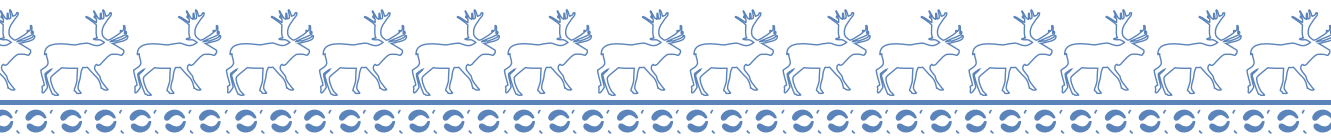

Kuvio 3. Esimerkkejä LUC-diplomiopinnoista (kuvio: P. Kilpimaa)

10.2 URAOHJAUS LAPIN KORKEAKOULUISSA

Lapin korkeakouluilla on oma tieto-, neuvonta- ja ohjaushenkilöstönsä, joka opastaa työelämään, harjoitteluun ja työelämään siirtymiseen liittyvissä asioissa. Lapin ammattikorkeakoulun (Lapin AMK) sivuilta löydät heidät parhaiten osoitteessa <https://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle/Ohjaus-ja-neuvonta/Opinto-ohjaajat>. Koulutuksissa on lisäksi nimettyjä harjoittelunohjaajia. Lapin yliopiston sivuilta löytyy vastaavaa tietoa otsikosta *Opiskelu* (→ *Opintojen ohjaus* ja *Työelämä- ja rekrytointipalvelut*). Lapin AMK on mukana Ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveysalojen yhteisessä sähköisessä harjoittelupaikkavarausjärjestelmässä osoitteessa <https://jobiili.fi>. Lapin yliopiston *Työelämä- ja rekrytointipalvelujen* kautta voi saada uraohjausta ja tietoa harjoittelusta ja harjoittelupaikan hausta. *Lapin yliopiston koulutus- ja kehittämispalvelut* tarjoaa korkeakoulutettujen uraohjausta työvoimapoliittisena koulutuksena ja erilaisissa koulutus- ja kehittämishankkeissa. Työelämä tietoa on sisällytetty myös Lapin korkeakoulujen opetussuunnitelmiin. Myös Lapin korkeakoulujen opiskelijajärjestöistä (ROTKO ja LYY) voi saada tukea urasuunnitteluun.

Korkeakoulutettujen työelämään sijoittumisesta on koottua tietoa Aarresaaren yliopistojen työelämä- ja urapalveluiden verkostosta ja Opetushallituksen Vipuset-järjestelmässä (Kuva 7). Aarresaaren sivuilta löytyy yliopistojen uraseuranta ja Vipunen-järjestelmässä ammattikorkeatutkinnon suorittaneiden sijoittuminen. Korkeakoulut keräävät lisäksi mm. laatujärjestelmiensä kautta tietoa valmistuneiden sijoittumisista.

AARRESAARI

Yliopistojen työelämä- ja
urapalveluiden verkosto

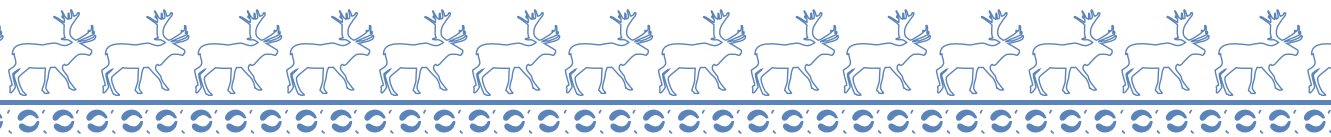
Kuva 7. Aarresaari ja Vipunen kokoavat korkeakoulutettujen uraseurannan. (Aarresaaren ja Vipusen logot)

10.3 LAPIN KOULUTUSNEUVONTA, TE-TOIMISTO JA OHJAAMO

TE-palvelut on siirtynyt yhä enemmän digitaalisten palveluiden tarjoajaksi, mutta järjestää myös henkilökohtaista palvelua kasvokkain, puhelimitse tai etäyhteyksin. Lapin TE-toimistoilla on toimistojen lisäksi yhteistoimintapisteitä tai palvelua Virtupisteiden yhteydessä ympäri maakuntaa. Tiesithän, että TE-palvelujen kautta voit pyytää ammatinvalintapsykologin apua? TE-palvelujen työnvälitys ottaa käyttöön vaiheittain *Työmarkkinatori*-alustan. Maakuntauudistuksen yhteydessä Lapin yritys- ja TE-palvelut on suunniteltu yhdistyvän *Kasvupalveluiksi*.

Lappilaisille tarkoitettuun **Lapin koulutusneuvontaan** voit lähettää nimettömänä kysymyksen koulutukseen tai urasuunnitteluun liittyen. Siellä sinua opastaa Rovaniemen Ohjaamon lisäksi eri lappilaisten koulutusorganisaatioiden ohjaajarinki ja TE-palveluista psykologi (ammatinvalinnan ohjaus). Lapin koulutusneuvonnan ja muitakin vinkkejä hyvinvointiin, koulutukseen ja työhön löydät 2017 valmistuneelta *Lapin TNO*-sivustolta osoitteessa <https://blogi.eoppimispalvelut.fi/tnolappi/>. Sivustolla on myös videoita mm. urapoluista sekä *Toimijalle*-osio, josta löytyy Lapin TNO-toimijoiden nimet ja yhteystiedot sekä tapahtumakalenteri.

Rovaniemen Ohjaamo on alle 30-vuotiaille tarkoitettu kohtaamispaikka, josta löydät keskusteluapua koulutukseen, työllistymiseen tai muihin sinua askarruttaviin asioihin. Ohjaamo toimii Rovaniemellä, mutta muualle Lappiin on perustettu samantyyppistä toimintaa sekä työpajatoimintaa. Ohjaamon viikko-ohjelmasta löydät sopivan asiantuntijan omalle asiallesi (esim. työllistyminen tai tukiasiat). Voit jättää Ohjaamolle myös yhteydenottoopyynnön.

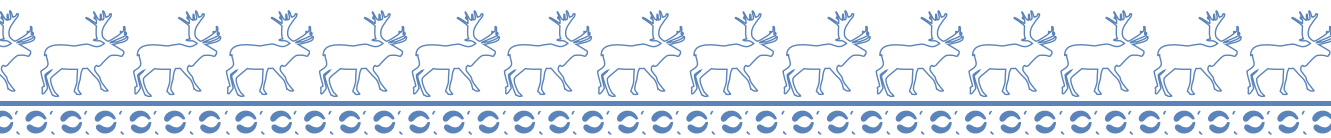

Pohdintatehtävä:

Mistä löydät sinulle sopivaa uraneuvontaa ja -ohjausta Lapista?

Linkkivinkit:

- Lapin korkeakoulujen alumnitoiminta:
 - <https://www.lapinamk.fi/alumnitoiminta>
 - [https://www.ulapland.fi/FI/Yhteistyö-ja-palvelut/ Alumnitoiminta](https://www.ulapland.fi/FI/Yhteistyö-ja-palvelut/Alumnitoiminta)
- Lapin korkeakoulujen työelämä- ja uraohjausta:
 - <https://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle/Opiskelu/Työnhaku-ja-urasuunnittelu>
 - <https://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle/Ohjaus-ja-neuvonta> (opinto-ohjaajat ja tuutorointi)
 - <https://www.ulapland.fi/> → Opiskelu → Opintojen ohjaus ja Työelämä- ja rekrytointipalvelut
- Lapin koulutusneuvonta: http://www.sosiaalikallega.fi/virtu.fi/muut_palveluntuottajat/koulutusneuvonta
- Lapin yliopiston koulutus- ja kehittämisspalvelut: [https://www.ulapland.fi/FI/Yksikot/Koulutus--ja-kehittämisspalvelut/Uraohjauspalvelut](https://www.ulapland.fi/FI/Yksikot/Koulutus-ja-kehittämisspalvelut/Uraohjauspalvelut)
- Lapin TE-toimisto: <http://toimistot.te-palvelut.fi/lappi>
- Raito-projekti
 - www.lapinuraohjaus.fi
 - <https://blogi.eoppimispalvelut.fi/raito/>
 - <https://www.youtube.com/watch?v=eCoyoZPp7V8&feature=youtu.be>.
- Rovaniemen Ohjaamo: <https://www.rovaniemi.fi/fi/Palvelut/Nuti/Ohjaamo->
- Työmarkkinatori: <http://tyomarkkinatori.fi/fi/>

Linkit, lähteet & oppaat

Lisätieto: Linkit ryhmitelty organisaatioiden tai palveluntarjoajien alle, linkin osoitteen jälkeen mahdollinen lisätieto, linkkeihin viitattu 30.4.2018

Aarresaari <https://www.aarresaari.net/>, korkeakoulutettujen ura- ja työpaikkasivusto

- Avoimet työpaikat: http://www.aarresaari.net/index.php?13&uniid=5&lang_id=2
- Uraseuranta: <https://www.aarresaari.net/uraseuranta/>

Adecco www.adecco.fi, työpaikkaportaali

Ahokas, J., Honkatukia, J., Lehmus, M., Niemi, J., Simola, A. & Tamminen, S. 2015.

Alapuranen, N., Kangastie, H., Kilpimaa, P. & Saari, P. Urasuunnittelulla korkeakoulutetut työmarkkinoille. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja B. Raportit ja selvitykset 31/2015. <http://www.lapinamk.fi/fi/Tyoelamalle/Julkaisut/Lapin-AM-Kin-julkaisut/Opetus-ja-oppiminen?itemid=2233&showlocation=82de1314-coad-4feb-8139-71a7795cb251>.

Alariesto, H. ”Bisnestä ja henkilökohtaista näkymistä – Brändäys ja verkostoituminen” -luento. Tukka Putkella -rekrytointitapahtuma 12.10-2017. <https://www.youtube.com/watch?v=IeraYjsnD14&feature=youtu.be>.

Ammattinetti <https://asiointi.mol.fi/avo/responsive/front-page.xhtml>, tietoa ammatteista ja aloista

Arbeids- og velferdsetaten www.nav.no, Norjan työnvälitys

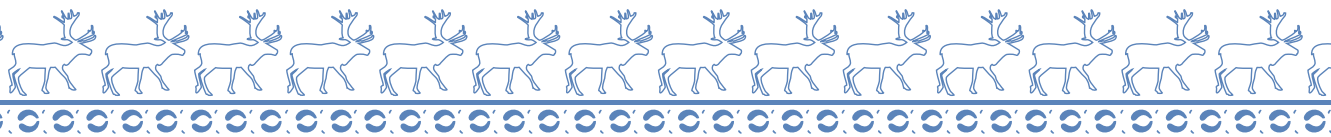
Arbetsformedlingen.se www.arbetsformedlingen.se, Ruotsin työnvälitys

Barona www.barona.fi, työpaikkaportaali

Haaranen, M. & Svärd E. 2014. Urakortit uusiksi: piilotyöpaikasta aito työpaikka. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja -sarja. Tampere: Suomen yliopistopaino.

Careerjet www.career.jet.fi, hakukone työpaikan etsimiseen

CareerFitter. Find you purpose https://www.careerfitter.com/free_test/careerbuilder, englanninkielisiä uratestejä

Duunitori.fi <https://duunitori.fi/>, työpaikkaportaali

- Haastattelukysymykset https://www.youtube.com/watch?v=l_q2YIyuLGA
- Hissipuhe työnhaussa <https://duunitori.fi/tyoelama/hissipuhe-tyonhaussa>
- Miksi meidän pitäisi valita sinut? (<https://www.youtube.com/watch?v=8q-b3fpBmPU>).
- Miten löytää piilotyöpaikat? <https://www.youtube.com/watch?v=8bnrPH8i6-A>
- Mitä kannattaa kysyä työnantajalta työhaastattelussa? (<https://www.youtube.com/watch?v=s4wDzevtzS4>)
- 4 vinkkiä, miten onnistut videohaastattelussa (<https://duunitori.fi/tyoelama/videohaastattelu-vinkit/>)
- Videohakemuksen tekeminen <https://www.youtube.com/watch?v=q4jTBpqOhlg>.

Elinkeinoelämän keskusliitto. Palkat <https://ek.fi/mita-teemme/palkat/>.

EURES Eurooppalaisen Ammatillisen Liikkuvuuden Portaali

- Eurooppalainen portaali: <https://ec.europa.eu/eures/public/fi/homepage>
- Suomen Eures-portaali: <http://www.european.eures.fi/>.

Europass. Opiskelu ja työskentely Euroopassa. <https://europass.cedefop.europa.eu/fi>

- Europass- ansioluettelo >>
- European Skills Passport >>
- Europass-Kielipassi >>
- Korkeakoulututkintotodistuksen liite >>
- Ammatillisen tutkinto- todistuksen liite >>
- Europass liikkuvuustodistus >>

Euroopan maaseuturahasto. Ely-keskus <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/euroopan-maaseuturahasto#.WrprouRI2w>.

Facebook <https://www.facebook.com/>.

Finnvera <https://www.finnvera.fi>, rahoitusta yrityksille

FluentU. English language and culture block. English Job Interview Questions. <https://www.fluentu.com/blog/english/english-job-interview-questions/>.

Haaranen M. & Svärd. E. 2014. Urakortit uusiksi. Piilotyöpaikasta aito työpaikka. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja. Jyväskylä: Suomen yliopistopaino Oy.

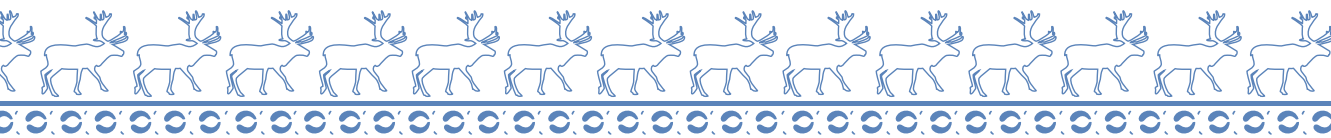
Haloo Pohjola <http://www.norden.org/fi/haloo-pohjola>.

Hanhimäki E. Urapolulla.fi -sivuston esittely 1.12.2017 Lapin yliopistolla.

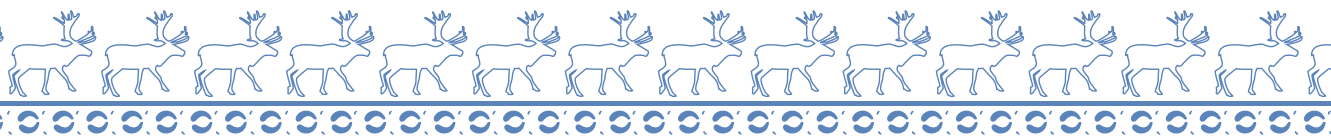
Hoppe T. & Laine T. 2014. Työnhakuopas. Mitä, miten, missä. Helsinki: Talentum.

Infopankki.fi <https://www.infopankki.fi/fi/etusivu>, tietoa asumista, elämisestä ja työnhausta Suomessa

- Job application and CV: <https://www.infopankki.fi/en/living-in-finland/work-and-enterprise/where-to-find-work/job-application-and-cv>.

- Työhakemus ja CV : <https://www.infopankki.fi/fi/elama-suomessa/tyo-ja-yrittajyys/mista-tyota/tyohakemus-ja-cv>
- Jobiili.** Harjoittelupaikat sosiaali- ja terveysalan tulevaisuuden ammattilaisille. <https://jobiili.fi>.
- Jääskeläinen J. & Korteso K.** 2013. Nörtin esiintymisopas : suoritusmanuaali substanssiosaajalle. Helsinki: Talentum.
- Kela** <http://www.kela.fi/>.
- www.kela.fi/asiointi
 - <http://www.kela.fi/suomesta-ulkomaille-pikaopas>
- Kattelus, R. & Jokinen T.** 2017. Uraopas: työelämän lyhyt oppimäärä. Helsinki: Gaudeamus.
- Kauhanen, A., Maliranta, M., Rouvinen, P. & Vihriälä, V.** 2015. Työn murros. **Riittääkö dynamiikka?** Helsinki: Taloustieto Oy. https://www.etla.fi/wp-content/uploads/ETLA_B269_Tyon_murros_kansilla_high_res.pdf.
- Korkeakoulujen taito- ja uraohjauspalvelu** <http://www.uraohjaus.net/>, taito- ja aikauran avulla voi hahmottaa omia piirteitään, taitojaan ja ajankäyttöään
- Kun koulu loppuu** <https://www.kunkoululoppuu.fi/>.
- Kuntarekry.fi** www.kuntarekry.fi, työpaikkaportaali
- Kurvinen J., Laine, T. & Tolvanen, V.** 2017. Henkilöbrändi. Asiantuntijasta vaikuttajaksi. Helsinki: Alma Talent.
- Laaksonen S.** 2017. Henkilöbrändäys työnhaun tukena: miten ja miksi sitä pitäisi tehdä. <http://www.behindthejobscenes.com/henkilobrandays-tyonhaun-tukena/>.
- Laine J.** 2018. Urapolulla. Prexi-esitys (aukeaa varmimmin Google Chromella) <https://Hanihi.com/view/fU4ZdhvQRhgMcfXe5vD3/>.
- Lapin ammattikorkeakoulu** www.lapinamk.fi.
- www.lapinamk.fi/alumnitoiminta
 - Kansainvälinen toiminta: <http://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle/Kansainvalinen-toiminta/Opiskelijaliikkuvuus>
 - Opiskelijalle: <http://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle>
 - Työnhaku ja urasuunnittelu: <https://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle/Opiskelu/Työnhaku-ja-urasuunnittelu,avoimet-tyo-ja-harjoittelupaikat,ohjeita-työnhakuun,työelämä-tieto,työnhakupalvelut-ja-urasuunnittelu>
- Lapin koulutusneuvonta** http://www.sosiaalikallega.fi/virtu.fi/muut_palveluntuottajat/koulutusneuvonta, palvelussa voi kysyä nimettömänä Lapin koulutuksesta ohjaajaringiltä
- Lapin Leader** <https://www.pohjoislappi.fi/>.
- Lapin Luotsi** <http://luotsi.lappi.fi/1>, ennakointisivusto
- Pohjoisen näkymät 2040. Kolme skenaariota (<http://luotsi.lappi.fi/pohjoisen-nakymat>)

- Northern Outlook 2040. Three scenarios. (<http://luotsi.lappi.fi/ajankohtaista/-/blogs/northern-outlook-2040>)

Lapin TNO. Lapin tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja lappilaisille ja Lapista kinnostuneille. <https://blogi.eoppimispalvelut.fi/tnolappi/>, sivusto lappilaisille asiakkaille ja TNO-toimijoille teemoina hyvinvointi, koulutus ja työ

Lapin Savotta. Lapin Kasvu-yritystapahtuma. <https://kasvunsavotta.fi/>.

Lapin yliopisto (<https://www.ulapland.fi/>)

- Alumnitoiminta: <https://www.ulapland.fi/FI/Yhteisty-ja-palvelut/Alumnitoiminta>
- Kansainvälisty Lapin yliopistossa: <https://www.ulapland.fi/FI/Opiskelu/Kansainvalisty-Lapin-yliopistossa>.
- Koulutus ja kehittämispalvelut → uraohjauspalvelut: <https://www.ulapland.fi/FI/Yksikot/Koulutus-ja-kehittamispalvelut/Uraohjauspalvelut>
- Opiskelu: <https://www.ulapland.fi/FI/Opiskelu> (→opintojen ohjaus opintojen aikana ja työelämä- ja rekrytointipalvelut)

LinkedIn <https://www.linkedin.com/nhome/>.

Luoma P. & Valtakari M. 2017. Kasvua ja työtä kestävästä ratkaisusta.

Työelämä 2020 -hanke 2012-2020

http://www.tyoelama2020.fi/ajankohtaista/blogit/ilmioita_tyosta/kasvua_ja_tyota_kestavista_ratkaisuista.4924.blog.

Maailmalle.net <http://www.maailmalle.net/>, tietoa opiskelusta, työharjoittelusta, nuorisovaihdosta ja vapaaehtoistyöstä Euroopassa

Manpower www.manpower.fi, työpaikkaportaali

Monster <https://www.monster.fi/>, työpaikkaportaali

4H-järjestö <https://www.4h.fi>.

Nerot.fi. <https://www.nerot.fi/>, palveluja välittävä verkosto palveluntarjoajille ja asiakkaille

Nordic Social Insurance Portal www.nordsoc.org.

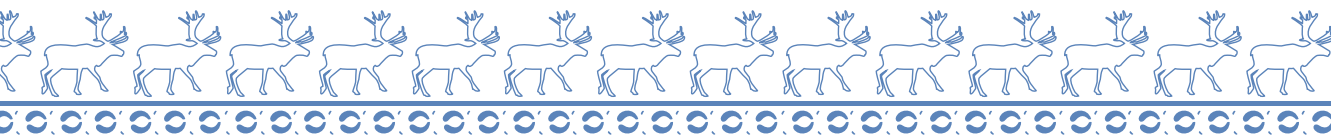
Oikotie <https://tyopaikat.oikoti.e.fi/>, työpaikkaportaali

- <https://tyopaikat.oikotie.fi/tyonhaundokumentit>, CV- ja työhakemus pohja
- <https://tyopaikat.oikotie.fi/tyontekijalle>, osaajaprofili
- <https://tyopaikat.oikotie.fi/tyontekijalle/testitjapelit>, testejä esim. millainen ”kesäduunari” olet

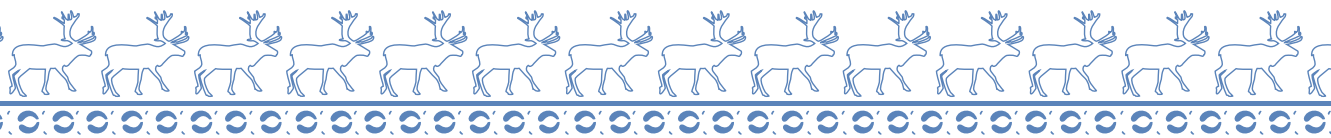
Opetushallitus, kansainvälistymispalvelut <http://www.cimo.fi/etusivu>

Palveluja ja rahoitusta yrityksille – tutustu mahdollisuuksiin!. Ely-keskus. <http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/114747/Palvelukartta-2014-09-16/cdo79c1f-8ade-4d29-a172-2354e80616ae>.

Pohjoiskalotin Rajaneuvonta www.rajaneuvonta.net.

- Pohjoiskalotin Rajaneuvonnan ja Hallo Pohjolan -infot** 24.4.2017 Rovala-opistossa, Rovaniemellä ja 12.12.2017 Skype-yhteydellä.
- Pye, E.** 2014 Make an Impact With Your Elevator Pitch <https://www.linkedin.com/pulse/20140813183345-15462-4-steps-to-a-perfect-elevator-pitch>.
- projekti** 2016-2019. Osuvaa urasuunnittelua korkeakoulutetuille.
- <https://www.youtube.com/watch?v=eCoyoZPp7V8&feature=youtu.b>, esittelyvideo
 - www.lapinuraohjaus.fi, verkkosivut
- Rakennerahastot.fi** <https://www.rakennerahastot.fi/>, Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston verkkopalvelu
- Rekrytointi.com** <https://rekrytointi.com/>, työpaikkaportaali
- <https://rekrytointi.com/tyonhaku/tyohakemus/tallinen-hyva-videohakemus/>, videohakemus
- Resume Coach. Get your resume in shape** <https://www.resumecoach.com/>
- Roihub.fi** <https://roihub.fi/yritykset/>.
- Rovaniemen kehitys** <http://www.rovaniemenkehitys.fi>.
- Rovaniemen Ohjaamo** <https://www.rovaniemi.fi/fi/Palvelut/Nuti/Ohjaamo>
- Saari, P.** 2017. Selvitys uraohjauksen toteutumisesta Lapin ammattikorkeakoulussa. Teoksessa H. Kangastie (toim.) ”Samassa veneessä”. Tietoa, neuvontaa ja ohjausta hyvinvoinnin edistämistä Lapin ammattikorkeakoulussa. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja B:15, 103-110.
- Someta Duuniin** -hanke 2016-2019. Sosiaalinen media rekrytoitumisen ja työnhaun apuvälineenä. <http://www.sometaduuniin.fi/>.
- Suomalaisen työn liitto. Tutkimus: Tulevaisuuden työelämässä korostuu teknologian käyttö.** Tiedotteet 25.9.2017 <https://suomalaintyoyo.fi/2017/09/25/tutkimus-tulevaisuuden-tyoelamassa-korostuu-teknologian-kaytto/>.
- Sijaishaltija** <http://sijaishaltija.fi/>, nuorten ja sijaisten työnvälitystä
- Staffpoint** www.staffpoint.fi, työpaikkaportaali
- Starttipaja** <http://starttipaja.rovaniemenkehitys.fi/mika-starttipaja/>, Rovaniemen kehityksen ylläpitämä nuorten yrittäjien starttipaja
- Suomen Franchising Yhdistys ry** <https://www.franchising.fi/>.
- Suomen mentorit** <https://suomenmentorit.fi/>.
- Teekkarin työkirja** <https://teekkarintyokirja.tek.fi/>, työnhaun materiaaleja, työhaastattelu, palkka ja työsopimus, työelämä
- Työkälypakki: <https://teekkarintyokirja.tek.fi/tyokalupakki/>, esimerkkejä työnhaun dokumenteista, myös englanniksi
- TE-palvelut** <http://www.te-palvelut.fi/te/fi/>, ammatinvalinta, koulutus, asiointi, työnhakijalle, työnantajalle, paikalliset TE-palvelut

- A-URA: <http://www.avosto.net/a-ura/>, omien taitojen, valmiuksien ja arviointi; tietoa koulutuksista ja ammasteista
- AVO Ammatinvalintaohjelma: <https://asiointi.mol.fi/avo/responsive/front-page.xhtml>, apuväline ammatinvalintaan, joka vertaa kykyjäsi 300 ohjelmassa kuvattuun ammattiin
- CV-netti: <https://asiointi.mol.fi/cvhaku>
- Tapahtumat: <http://toimistot.te-palvelut.fi/web/guest/kaikki-tapahtumat>
- Työnantajalle / yrittäjille: <http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/yrittajalle/index.html>

Tilastokeskus. Tilastot. Palkat ja työvoimakustannukset. <https://ek.fi/mita-temme/palkat/>.

Torvinen, S. 2017. Teoksessa H. Kangastie (toim.) ”Samassa veneessä”. Tietoa, neuvontaa ja ohjausta hyvinvoinnin edistämistä Lapin ammattikorkeakoulussa. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja B:15, 111–116.

Torvinen, S. & Sirviö, J. 2017. Teoksessa H. Kangastie (toim.) TKI-hankkeista voimaa koulutuksen ja opetuksen kehittämiseen. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B:13, 59–61.

Trainee.fi. <https://trainee.fi/>, korkeakouluopiskelijan tai korkeakoulusta vastavalmistuneen sekä trainee-ohjelmia tai palkallista harjoittelua tarjoavan työnantajan kohtaamispaikka

Tunnista temperamentit <https://www.ps-kustannus.fi/tunnistatemperamentit>.

Twitter <https://twitter.com/>

Työelämä- ja rekrytointipalvelut/Lapin yliopisto <https://www.ulapland.fi/FI/Yksikot/Tyoelama--ja-rekrytointipalvelut>, mm. valmistuneiden työllistyminen ja sijoittuminen, avoimet työpaikat/Aarresaari

Työelämä tutkimus 2017: Somen kautta voi löytää töitä tai tulla löydetyksi. Sitra. Uutiset. (<https://www.sitra.fi/uutiset/tyoelamatutkimus-2017-yli-puolet-suomalaisista-vahtanut-ammattia-tai-alaa/>).

Työmarkkinatori <http://tyomarkkinatori.fi/fi/>, työnhakijan ja työnantajan yhteinen työhön ja koulutukseen liittyvä tieto

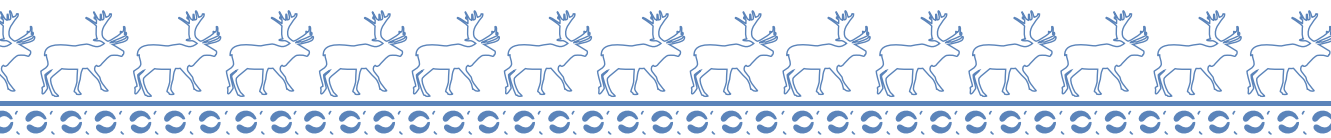
Työnhakijalle.com <http://tyonhakijalle.com/>, työnhakijan tietopankki

Työvoiman tarve Suomen taloudessa vuosina 2015–2030. VATT-tutkimuksia 181. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/148672/t181.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

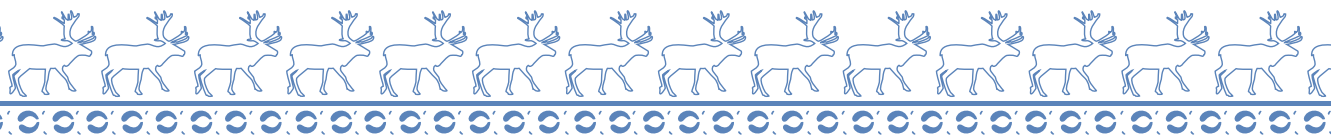
Töissä.fi – Korkeakoulusta valmistuneet työelämässä <https://toissa.fi/>, korkeakouluista valmistuneiden sijoittumisesta ja urapoluista

Uraohjaus. Korkeakouluopiskelijoiden uraohjaus- ja itsearviointiväline <http://www.uraohjaus.net/>.

Urapolulla.fi <https://urapolulla.fi/>, mm. urakysely ja uratehtävä

Urasampo <http://uranoste.fi/Urasampo/>, uravalmennusta, tapahtumia, webinaareja
Vipunen. Opetushallinnon tilastopalvelu. Ammattikorkeakoulutus. Tutkinnon suorittaneiden sijoittuminen. <https://vipunen.fi/fi-fi/amk/Sivut/Tutkinnon-suorittaneiden-sijoittuminen.aspx>.
Valtiolle.fi (<https://www.valtiolle.fi/fi-FI>), työpaikkaportaali
Visual CV. How to create a standout resume with VisualCV. <https://www.youtube.com/watch?v=fQsR2qmFIz4>.
Vlogit.fi <https://vlogit.fi/>, Suomen bloggaajien ja vloggaagien sivusto
VMP www.vmp.fi, työpaikkaportaali
Work in Norway <https://www.nav.no/workinnorway/en/Home/>, Norjan työnvälitys englanniksi

eUraopas tarjoaa ajankohtaisen urasuunnitteluun ja työnhakuun liittyvän kattauksen työnhakua tukeviin palveluihin. Se on suunnattu erityisesti korkeakoulutetuille työnhakijolle ja korkeakoulumaailmaan. Oletpa korkeakouluopiskelija, korkeakoulusta valmistunut tai työntekijänä korkeakoulussa, voit hyötyä oppaasta. Kaikki muutkin uraansa suunnittelevat, työtä etsivät tai TNO-toimijat voivat hyödyntää opasta tai käyttää sitä käsikirjana.

Opas on urasuunnittelua tukeva työkalu, jossa on Raito-projektin aikana koottua tietoa ja vinkkejä. Opas alkaa osaamisen tunnistamisesta ja kehittämisestä ja jatkuu alan ja työnhaun suunnitteluun työvoimatarpeiden pohjalta. Oppaassa etsitään piilotyöpaikkoja, kehoitetaan verkostoitumaan, tutkaillaan itsensä työllistämisen mahdollisuuksia ja esitellään nykyaikaisen työnhaun tapoja – somea unohtamatta. Lopussa on koontia Lapin TNO-palveluista ja kattava päivitetty lähdeluettelo linkkeineen.

LAPIN AMK⁷
Lapland University of Applied Sciences

www.lapinamk.fi

ISBN 978-952-316-233-4